TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2024 m. spalio 4 d.*

„Apeliacinis skundas – Konkurencija – Karteliai – Gelžbetonio armatūros rinka – Komisijos sprendimas, kuriuo pagal Reglamentą (EB) Nr. 1/2003 pasibaigus EAPB sutarties galiojimo laikui konstatuojamas AP 65 straipsnio pažeidimas – Sprendimas, priimtas panaikinus ankstesnius sprendimus – Naujos apklausos surengimas dalyvaujant valstybių narių konkurencijos institucijoms – Teisė į gynybą – Gero administravimo principas – Nešališkumo reikalavimas – Protingas terminas – Pareiga motyvuoti – Proporcingumas – *Non bis in idem* principas – Neteisėtumu grindžiamas prieštaravimas – Sunkinančios aplinkybės – Recidyvas – Lengvinančios aplinkybės – Vienodas požiūris“

Byloje C-31/23 P,

dėl 2023 m. sausio 19 d. pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateikto apeliacinio skundo

Ferriere Nord SpA, įsteigta Ozope (Italija), atstovaujama *avvocati* B. Comparini, G. Donà ir W. Viscardini,

apeliantė,

dalyvaujant kitoms proceso šalims:

Europos Komisijai, atstovaujamai G. Conte, P. Rossi ir C. Sjödin, padedamų *avvocato* M. Moretto,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

Europos Sąjungos Tarybai, atstovaujamai E. Ambrosini ir O. Segnana,

įstojusiai į bylą šaliai pirmojoje instancijoje,

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas T. von Danwitz, teisėjai P. G. Xuereb (pranešėjas) ir A. Kumin,

generalinis advokatas N. Emiliou,

kancleris A. Calot Escobar,

* Proceso kalba: italų.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Apeliaciniu skundu *Ferriere Nord SpA* pirmiausia prašo panaikinti 2022 m. lapkričio 9 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Ferriere Nord / Komisija* (T-667/19, toliau – skundžiamas sprendimas, EU:T:2022:692), kuriuo jis atmetė šios įmonės ieškinį pirmiausia dėl 2019 m. liepos 4 d. Komisijos sprendimo C(2019) 4969 *final* dėl EAPB sutarties 65 straipsnio pažeidimo (byla AT.37956 – Gelžbetonio armatūra) (toliau – ginčijamas sprendimas) panaikinimo, kiek jis susijęs su šia įmone. Nepatenkinus šio reikalavimo, ši įmonė prašo, pirma, panaikinti skundžiamą sprendimą tiek, kiek juo atmestas jos papildomas prašymas iš dalies panaikinti ginčijamą sprendimą, ir, antra, iš dalies panaikinti ginčijamą sprendimą ir sumažinti jai skirtą baudą.

Teisinis pagrindas

Reglamentas (EB) Nr. 1/2003

2 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [SESV 101 ir 102] straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205) 7 straipsnio „Pažeidimo nustatymas ir jo nutraukimas“ 1 dalyje numatyta:

„Kai Komisija, veikdama skundo pagrindu ar savo iniciatyva, nustato Sutarties [101 straipsnio ar 102 straipsnio] pažeidimą, ji gali priimti sprendimą, reikalaujantį, kad įmonės ar įmonių asociacijos nutrauktų pažeidimą. Tuo tikslu ji gali skirti įmonei ar įmonių asociacijai bet kokią elgesio ar struktūrinę koreguojančią priemonę, proporcingą įvykdytam pažeidimui ir būtiną pažeidimui veiksmingai nutraukti. Struktūrinės priemonės gali būti skiriamos tik tuo atveju, jei nėra lygiai taip pat veiksmingos elgesio priemonės arba jei lygiai taip veiksminga elgesio priemonė būtų įmonei didesnė našta nei struktūrinė. Komisija taip pat gali konstatuoti, kad pažeidimas padarytas praeityje, jei ji turi teisėtą interesą tai daryti.“

3 Šio reglamento 14 straipsnyje „Patariamasis komitetas“ nustatyta:

„1. Prieš priimdama sprendimą pagal 7, 8, 9, 10, 23 straipsnį, 24 straipsnio 2 dalį ir 29 straipsnio 1 dalį, Komisija konsultuojasi su Patariamuoju komitetu konkurenciją ribojančių veiksmų ir dominuojančios padėties klausimais.

2. Atskiroms byloms svarstyti Patariamąjį komitetą sudaro valstybių narių konkurencijos institucijų atstovai. <…>

<…>

5. Komisija kiek įmanoma labiau atsižvelgia į Patariamojo komiteto nuomonę. Ji informuoja komitetą, kaip į jo nuomonę buvo atsižvelgta.

<…>“

4 Pagal šio reglamento 23 straipsnio 2 dalies a punktą Komisija savo sprendimu gali skirti baudas įmonėms ar įmonių asociacijoms, jeigu jos tyčia ar dėl neatsargumo pažeidžia SESV 101 arba 102 straipsnio nuostatas.

5 Šio reglamento 25 straipsnyje „Nuobaudų skyrimo senaties terminai“ numatyta:

„1. 23 ir 24 straipsniais Komisijai suteiktiems įgaliojimams taikomi šie senaties terminai:

a) treji metai, kai pažeistos nuostatos dėl informacijos pateikimo arba patikrinimų atlikimo;

b) penkeri metai visų kitų pažeidimų atvejais.

2. Skaičiuojama nuo dienos, kurią padarytas pažeidimas. Tačiau tęstinių ar pakartotinių pažeidimų atvejais skaičiuoti pradedama nuo dienos, kurią pažeidimas baigiasi.

3. Bet koks Komisijos ar valstybės narės konkurencijos institucijos veiksmas, atliktas pažeidimo tyrimo ar bylos tikslais, nutraukia vienkartinės ar periodinės baudos skyrimo senaties terminą. Senaties terminas nutraukiamas tą dieną, kurią apie tokį veiksmą pranešama bent vienai pažeidime dalyvavusiai įmonei ar įmonių asociacijai. Veiksmai, nutraukiantys senaties terminą, visų pirma apima:

a) Komisijos ar valstybės narės konkurencijos institucijos rašytinius prašymus pateikti informaciją;

b) rašytinius įgaliojimus atlikti patikrinimą, Komisijos ar valstybės narės konkurencijos institucijos išduotus savo pareigūnams;

c) bylos iškėlimą Komisijos ar valstybės narės konkurencijos institucijos iniciatyva;

d) Komisijos ar valstybės narės konkurencijos institucijos pareiškimo dėl prieštaravimų pateikimą[.]

4. Senaties termino nutraukimas taikomas visoms pažeidime dalyvavusioms įmonėms ar įmonių asociacijoms.

5. Po kiekvieno nutraukimo laikas skaičiuojamas iš naujo. Tačiau senaties terminas baigiasi ne vėliau kaip praėjus dvigubam senaties terminui, per kurį Komisija neskiria vienkartinės ar periodinės baudos. Šis laikotarpis pratęsiamas tiek, kiek terminas buvo laikinai sustabdytas pagal 6 dalies nuostatas.

6. Vienkartinių ar periodinių baudų skyrimo senaties terminas sustabdomas laikotarpiui, kurį Komisijos sprendimas yra peržiūrimas Teisingumo Teisme.“

6 Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnyje „Šalių, pareiškėjų ir trečiųjų asmenų išklausymas“ nustatyta:

„1. Komisija, prieš priimdama sprendimus, kaip numatyta 7, 8, 23 straipsniuose ir 24 straipsnio 2 dalyje, suteikia įmonėms ar įmonių asociacijoms, esančioms Komisijos nagrinėjamos bylos subjektu, galimybę būti išklausytoms klausimais, dėl kurių Komisija buvo pareiškusi prieštaravimus. Komisija grindžia savo sprendimus tik tais prieštaravimais, dėl kurių suinteresuotos šalys galėjo pareikšti pastabų. Pareiškėjai turi būti įtraukti į bylos nagrinėjimą.

2. Proceso metu turi būti gerbiama šalių teisė į gynybą. <…>

3. Jei Komisija laiko esant reikalinga, ji gali išklausyti ir kitus fizinius ar juridinius asmenis. Tokių asmenų pareiškimai dėl išklausymo patenkinami, jei jie parodo esant pakankamai suinteresuotumo. Valstybių narių konkurencijos institucijos gali prašyti, kad Komisija išklausytų ir kitus fizinius ar juridinius asmenis.

<…>“

Reglamentas Nr. 773/2004

7 2004 m. balandžio 7 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 773/2004 dėl bylų nagrinėjimo Komisijoje pagal [SESV 101 ir 102] straipsnius tvarkos (OL L 123, 2004, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 3 t., p. 81), iš dalies pakeisto 2008 m. birželio 30 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 622/2008 (OL L 171, 2008, p. 3) (toliau – Reglamentas Nr. 773/2004) 11 straipsnyje nustatyta:

„1. Komisija, prieš konsultuodamasi Patariamajame komitete, nurodytame Reglamento (EB) Nr. 1/2003 14 straipsnio 1 dalyje, suteikia šalims, kurioms ji pateikia pareiškimą dėl prieštaravimų, galimybę būti išklausytoms.

2. Priimdama sprendimus Komisija nagrinėja tik klausimus, dėl kurių šio straipsnio 1 dalyje nurodytos šalys galėjo pateikti komentarus.“

8 Reglamento Nr. 773/2004 12 straipsnyje nurodyta:

„1. Komisija suteikia šalims, kurioms ji pateikia pareiškimą dėl prieštaravimų, galimybę paaiškinti savo argumentus žodiniame išklausyme, jei jos to pageidauja savo pareiškimuose raštu.

2. Tačiau pateikdamos savo susitarimo pareiškimus šalys Komisijai patvirtina, kad jos prašytų suteikti galimybę paaiškinti savo argumentus žodiniame išklausyme tik tuo atveju, jeigu pareiškimas dėl prieštaravimų neperteiktų jų susitarimo pareiškimų turinio.“

9 Šio reglamento 13 straipsnyje „Kitų asmenų išklausymas“ numatyta:

„1. Jei fiziniai ar juridiniai asmenys, išskyrus nurodytus šio reglamento 5 ir 11 straipsniuose, pareiškia norą būti išklausyti ir parodo pakankamą suinteresuotumą, Komisija raštu juos informuoja apie procedūros pobūdį ir nagrinėjamą klausimą ir nustato terminą, per kurį jos gali pateikti savo požiūrį raštu.

2. Komisija, kai reikia, gali kviesti šio straipsnio 1 dalyje nurodytus asmenis paaiškinti savo argumentus šalių, kurioms buvo pateiktas pareiškimas dėl prieštaravimų, žodiniame išklausyme, jei šio straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys to pageidauja savo komentaruose raštu.

3. Komisija gali kviesti bet kokį kitą asmenį pateikti savo požiūrį raštu ir dalyvauti šalių, kurioms buvo pateiktas pareiškimas dėl prieštaravimų, žodiniame išklausyme. Komisija taip pat gali kviesti tokius asmenis pareikšti savo požiūrį tame žodiniame išklausyme.“

10 Šio reglamento 14 straipsnis „Žodinių išklausymų tvarka“ suformuluotas taip:

„1. Išklausymus visiškai nepriklausomai vykdo bylą nagrinėjantis pareigūnas.

2. Komisija kviečia išklausytinus asmenis dalyvauti žodiniame išklausyme savo nuožiūra parinktą datą.

3. Komisija kviečia dalyvauti žodiniame išklausyme valstybių narių konkurencijos institucijas. Ji taip pat gali kviesti valstybių narių kitų institucijų pareigūnus ir civilius tarnautojus.

<…>“

2011 m. pranešimas

11 Komisijos pranešimo dėl bylų, susijusių su SESV 101 ir 102 straipsniais, nagrinėjimo geriausios patirties (OL C 308, 2011, p. 6) (toliau – 2011 m. pranešimas) pagrindinis tikslas, kaip matyti iš jo 1 punkto, yra pateikti praktines rekomendacijas dėl bylų pagal SESV 101 ir 102 straipsnius.

12 Šio pranešimo 6 punkte numatyta, kad nuo jo paskelbimo dienos jis taikomas „nagrinėjamoms <…> ir ateityje nagrinėtinoms byloms“. Kalbant apie nagrinėjamas bylas, pažymėtina, kad, remiantis minėto pranešimo 16 išnaša, jis buvo taikomas „visiems procesiniams veiksmams, kuriuos dar reikia atlikti po paskelbimo“.

13 Šio pranešimo 84, 86 ir 109 punktai suformuluoti taip:

„84. Prieštaravimo pareiškime bus aiškiai nurodyta, ar Komisija ketina skirti įmonėms baudas, jeigu prieštaravimai būtų pripažinti pagrįstais <…>. Prieštaravimo pareiškime Komisija nurodys esmines faktines aplinkybes ir teisės klausimus, kuriais remiantis gali būti paskirta bauda, pvz., pažeidimo trukmę ir sunkumą ir kad pažeidimas buvo padarytas tyčia ar dėl aplaidumo. Prieštaravimo pareiškime taip pat bus gana tiksliai nurodyta, kad tam tikros aplinkybės gali būti pripažintos sunkinančiomis arba, kiek tai įmanoma, lengvinančiomis.

<…>

86. Jeigu Komisija galutiniame sprendime vienos ar daugiau šalių nenaudai nuspręstų nukrypti nuo prieštaravimo pareiškime išdėstytų faktinių ar teisinių aplinkybių arba atsižvelgti į papildomus apkaltinamuosius įrodymus, atitinkamai (-oms) šaliai (-ims) visada bus suteikta galimybė dėl jų tinkamai išreikšti savo nuomonę.

<…>

109. Jeigu pateikus prieštaravimo pareiškimą nustatomi nauji įrodymai, kuriais Komisija ketina remtis, arba jeigu Komisija ketina pakeisti savo teisinį vertinimą atitinkamų įmonių nenaudai, nagrinėjamoms įmonėms suteikiama galimybė pateikti pastabas dėl šių naujų aspektų.“

Ginčo aplinkybės ir ginčijamas sprendimas

14 Ginčo aplinkybės išdėstytos skundžiamo sprendimo 1–31 punktuose:

„1 Ieškovė *Ferriere Nord SpA* yra pagal Italijos teisę įsteigta bendrovė, kuri nuo 1992 m. balandžio mėn. veikia gelžbetonio armatūros sektoriuje.

A. Pirmasis Komisijos sprendimas (2002 m.)

2 Nuo 2000 m. spalio iki gruodžio mėn. Europos Bendrijų Komisija pagal AP 47 straipsnį patikrino gelžbetonio armatūrą gaminančias Italijos įmones, įskaitant ieškovę, ir įmonių asociaciją *Federazione Imprese Siderurgiche Italiane* [(Italijos metalurgijos įmonių federacija, toliau – Federacija)]. Remdamasi šia nuostata ji taip pat išsiuntė joms prašymus pateikti informacijos.

3 2002 m. kovo 26 d. Komisija pradėjo AP 65 straipsnio taikymo procedūrą ir suformulavo prieštaravimus pagal AP 36 straipsnį (toliau – prieštaravimo pareiškimas); apie šiuos prieštaravimus buvo pranešta ieškovei. 2002 m. gegužės 31 d. ji atsakė į prieštaravimo pareiškimą.

4 2002 m. birželio 13 d. buvo išklausytos administracinės bylos šalys.

5 2002 m. rugpjūčio 12 d. Komisija, remdamasi 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamento Nr. 17, Pirmojo reglamento, įgyvendinančio [EB 81] ir [82] straipsnius (OL 13, 1962, p. 204; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 3), 19 straipsnio 1 dalimi, toms pačioms adresatėms pateikė papildomus prieštaravimus (toliau – papildomas prieštaravimo pareiškimas). Juose ji paaiškino savo poziciją dėl procedūros tęsimo 2002 m. liepos 23 d. pasibaigus EAPB sutarties galiojimui. 2002 m. rugsėjo 20 d. ieškovė atsakė į papildomą prieštaravimo pareiškimą.

6 2002 m. rugsėjo 30 d. įvyko nauja administracinės procedūros šalių apklausa dalyvaujant valstybių narių konkurencijos institucijoms. Ji buvo susijusi su papildomo prieštaravimo pareiškimo dalyku, t. y. EAPB sutarties galiojimo pasibaigimo teisinėmis pasekmėmis procedūros tęsimui.

7 Pasibaigus administracinei procedūrai, 2002 m. gruodžio 17 d. Komisija priėmė Sprendimą C(2002) 5087 *final* dėl EAPB sutarties 65 straipsnio taikymo procedūros (COMP/37.956 – Gelžbetonio armatūra) (toliau – 2002 m. sprendimas), skirtą Federacijai ir aštuonioms įmonėms, tarp jų ir ieškovei. Jame ji konstatavo, kad nuo 1989 m. gruodžio mėn. iki 2000 m. liepos mėn. jos įgyvendino vieną sudėtinį ir tęstinį kartelį Italijos gelžbetonio armatūros strypų arba ritinių rinkoje (toliau – gelžbetonio armatūra), kurio tikslas arba poveikis buvo kainų nustatymas ir gamybos ar pardavimo ribojimas arba kontrolė, ir taip pažeidė AP 65 straipsnio 1 dalį.

8 Dėl ieškovės dalyvavimo darant pažeidimą Komisija pažymėjo, kad pažeidimas truko nuo 1993 m. balandžio 1 d. iki 2000 m. liepos 4 d. Už tai ji skyrė jai 3,57 milijono eurų baudą. Jos dydis apėmė ieškovei skirtos baudos sumažinimą 20 % pagal Komisijos pranešimo dėl baudų neskyrimo ar sumažinimo kartelių atvejais (OL C 207, 1996, p. 4 <…>) D skyriaus 1 dalį, kurioje numatyta galimybė sumažinti mokėtiną baudą įmonėms, kurios bendradarbiauja su Komisija ir iki prieštaravimo pareiškimo išsiuntimo pateikia jai informaciją, dokumentus ar kitus įrodymus, padedančius atskleisti padarytą pažeidimą.

9 2003 m. kovo 10 d. ieškovė Bendrajam Teismui pateikė ieškinį dėl 2002 m. sprendimo. Bendrasis Teismas panaikino šį sprendimą ieškovės (2007 m. spalio 25 d. Sprendimas *Ferriere Nord / Komisija*, T-94/03, <…> EU:T:2007:320) ir kitų įmonių adresačių atžvilgiu, nes šio sprendimo priėmimo momentu naudotas teisinis pagrindas, t. y. AP 65 straipsnio 4 ir 5 dalys, nebegaliojo. Todėl Komisija neturėjo kompetencijos, remdamasi šiomis nuostatomis, konstatuoti AP 65 straipsnio 1 dalies pažeidimo ir nubausti už jį pasibaigus EAPB sutarties galiojimui. Bendrasis Teismas neišnagrinėjo kitų to sprendimo aspektų.

10 2002 m. sprendimas įsiteisėjo [Federacijai], kuri nepareiškė ieškinio Bendrajame Teisme.

B. Antrasis Komisijos sprendimas (2009 m.)

11 2008 m. birželio 30 d. raštu Komisija informavo ieškovę ir kitas atitinkamas įmones apie ketinimą priimti naują sprendimą, ištaisant naudotą teisinį pagrindą. Be to, ji pažymėjo, kad tas sprendimas bus pagrįstas prieštaravimo pareiškime ir papildomame prieštaravimo pareiškime pateiktais įrodymais. Komisijos prašymu 2008 m. rugpjūčio 1 d. ieškovė pateikė rašytines pastabas.

12 2008 m. liepos 24 d. ir rugsėjo 25 d., paskui 2009 m. kovo 13 d., birželio 30 d. ir rugpjūčio 27 d. faksimilėmis Komisija paprašė ieškovės pateikti informacijos apie jos akcininkus ir turtinę padėtį. Ieškovė atsakė į šiuos prašymus atitinkamai 2008 m. rugpjūčio 1 d. ir spalio 1 d., paskui 2009 m. kovo 18 d., liepos 1 d. ir rugsėjo 8 d. elektroniniais laiškais.

13 2009 m. rugsėjo 30 d. Komisija priėmė Sprendimą C(2009) 7492 *final* dėl EAPB sutarties 65 straipsnio taikymo procedūros (byla COMP/37.956 – Gelžbetonio armatūra, pakartotinis sprendimas), skirtą toms pačioms įmonėms, kurioms buvo skirtas 2002 m. sprendimas, įskaitant ieškovę. Šis sprendimas buvo priimtas remiantis EB sutarties ir [Reglamento Nr. 1/2003] procedūrinėmis taisyklėmis. Jis buvo grindžiamas prieštaravimo pareiškime ir papildomame prieštaravimo pareiškime nurodytais veiksniais ir iš esmės jame pakartojamas 2002 m. sprendimo turinys ir išvados. Svarbu pažymėti, kad ieškovei skirta 3,57 milijono eurų bauda liko nepakeista.

14 2009 m. gruodžio 8 d. Komisija priėmė keičiantįjį sprendimą, į jo priedą įtraukė lenteles, iliustruojančias kainos pokyčius, nepaminėtus 2009 m. rugsėjo 30 d. sprendime, ir aštuoniose išnašose ištaisė nuorodas į tas lenteles.

15 2010 m. vasario 19 d. ieškovė Bendrajame Teisme pareiškė ieškinį dėl iš dalies pakeisto 2009 m. rugsėjo 30 d. Komisijos sprendimo (toliau – 2009 m. sprendimas). 2014 m. gruodžio 9 d. Bendrasis Teismas sumažino ieškovei skirtą baudą iki 3,42144 milijono eurų, motyvuodamas tuo, kad ji trejus metus nedalyvavo kartelio dalyje, susijusioje su gamybos ar pardavimo ribojimu ar kontrole, ir atmetė likusią ieškinio dalį (2014 m. gruodžio 9 d. Sprendimas *Ferriere Nord / Komisija*, T-90/10 <…> EU:T:2014:1035). Bendrasis Teismas iš dalies panaikino 2009 m. sprendimą, kiek jis susijęs su kitu jo adresatu, sumažino kitai jo adresatei skirtą baudą ir atmetė kitus pareikštus ieškinius.

16 2015 m. vasario 20 d. ieškovė pateikė apeliacinį skundą dėl 2014 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Ferriere Nord / Komisija* (T-90/10, <…> EU:T:2014:1035). 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendimu *Ferriere Nord / Komisija* (C-88/15 P, EU:C:2017:716) Teisingumo Teismas panaikino šį Bendrojo Teismo sprendimą ir 2009 m. sprendimą, kiek jis susijęs, be kita ko, su ieškove.

17 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendime *Ferriere Nord / Komisija* (C-88/15 P, EU:C:2017:716) Teisingumo Teismas nusprendė, kad tuo atveju, kai sprendimas priimamas remiantis Reglamentu Nr. 1/2003, to sprendimo priėmimo procedūra turi atitikti šiame reglamente ir [Reglamente Nr. 773/2004] nustatytas procedūros taisykles, net jei ta procedūra prasidėjo prieš joms įsigaliojant.

18 Teisingumo Teismas konstatavo, kad 2002 m. birželio 13 d. apklausa, kuri vienintelė buvo susijusi su procedūros esme, negalėjo būti laikoma atitinkančia procedūrinius reikalavimus, susijusius su sprendimo priėmimu remiantis Reglamentu Nr. 1/2003, nes joje nedalyvavo valstybių narių konkurencijos institucijos.

19 Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, kad prieš priimdama 2009 m. sprendimą Komisija neprivalėjo surengti naujos apklausos, nes įmonės jau turėjo galimybę būti išklausytos žodžiu per 2002 m. birželio 13 d. ir rugsėjo 30 d. apklausas.

20 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendime *Ferriere Nord / Komisija* (C-88/15 P, EU:C:2017:716) Teisingumo Teismas priminė apklausos, į kurią suinteresuotųjų šalių prašymu buvo pakviestos valstybių narių konkurencijos priežiūros institucijos, surengimo svarbą, nes jos nesurengimas yra esminių procedūrinių reikalavimų pažeidimas.

21 Teisingumo Teismas nusprendė, kad šios Reglamente Nr. 773/2004 nurodytos teisės nebuvo paisoma, todėl įmonei, kurios teisė taip buvo pažeista, nereikia įrodyti, kad šis pažeidimas galėjo jos atžvilgiu neigiamai paveikti procedūros eigą ir ginčijamo sprendimo turinį.

22 Teisingumo Teismas dėl tų pačių motyvų taip pat panaikino kitus 2014 m. gruodžio 9 d. Bendrojo Teismo priimtus sprendimus dėl 2009 m. sprendimo teisėtumo ir tą sprendimą kitų keturių įmonių atžvilgiu. Tačiau 2009 m. sprendimas tapo galutinis įmonėms adresatėms, kurios nepateikė apeliacinio skundo dėl tų Bendrojo Teismo sprendimų.

C. Trečiasis Komisijos sprendimas (2019 m.)

23 2017 m. gruodžio 15 d. raštu Komisija pranešė ieškovei apie savo ketinimą atnaujinti administracinę procedūrą ir surengti naują tos procedūros šalių apklausą dalyvaujant valstybių narių konkurencijos institucijoms.

24 2018 m. vasario 1 d. raštu ieškovė pateikė pastabas, jose ginčijo Komisijos teisę atnaujinti administracinę procedūrą ir prašė jos tos procedūros neatnaujinti.

25 2018 m. balandžio 23 d. Komisija surengė naują apklausą dėl procedūros esmės, kurioje dalyvavo valstybių narių konkurencijos institucijos, bylas nagrinėjantis pareigūnas, ieškovė ir kitos trys įmonės, kurioms skirtas 2009 m. sprendimas.

26 2018 m. lapkričio 19 d., 2019 m. sausio 17 d. ir gegužės 6 d. raštais Komisija išsiuntė ieškovei tris prašymus pateikti informacijos apie jos akcininkus ir turtinę padėtį. Ieškovė atsakė į šiuos prašymus atitinkamai 2018 m. gruodžio 10 d., 2019 m. sausio 31 d. ir gegužės 9 d. raštais.

27 2019 m. birželio 21 d. ieškovė dalyvavo susitikime su Komisijos tarnybomis, per kurį jos nurodė, kad nusprendė siūlyti Komisijos narių kolegijai priimti naują sprendimą skirti sankciją, tačiau, atsižvelgdamos į objektyviai ilgą laikotarpį, jos siūlys taikyti ypatingą lengvinančią aplinkybę.

28 2019 m. liepos 4 d. Komisija priėmė [ginčijamą sprendimą], skirtą penkioms įmonėms, kurių atžvilgiu 2009 m. sprendimas buvo panaikintas, t. y. be ieškovės, *Alfa Acciai SpA*, *Feralpi Holding SpA* (buvusi *Feralpi Siderurgica SpA* ir *Federalpi Siderurgica SRL*), *Partecipazioni Industriali SpA* (buvusi *Riva Acciaio SpA*, vėliau *Riva Fire SpA*, toliau – *Riva*), *Valsabbia Investimenti SpA* ir *Ferriera Valsabbia SpA*.

29 Ginčijamame sprendime Komisija konstatavo tą patį pažeidimą kaip ir tas, dėl kurio priimtas 2009 m. sprendimas, ir dėl procedūros trukmės sumažino įmonėms adresatėms skirtas baudas 50 %. Be to, ieškovei skirta bauda buvo papildomai sumažinta 6 %, nes ji tam tikru laikotarpiu nedalyvavo kartelio dalyje, susijusioje su gamybos ar pardavimo ribojimu ar kontrole. Ginčijamo sprendimo 2 straipsnyje ji skyrė ieškovei 2,237 milijono eurų baudą.

30 2019 m. liepos 8 d. ieškovei buvo perduota ne visa ginčijamo sprendimo kopija, o tik nelyginiai puslapiai, ir apie tai ji pranešė Komisijai 2019 m. liepos 9 d. rašte.

31 2019 m. liepos 18 d. ieškovei buvo perduota išsami ginčijamo sprendimo versija.“

Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

15 2019 m. rugsėjo 30 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo apeliantės ieškinį, juo ši visų pirma prašė panaikinti ginčijamą sprendimą, kiek jis su ja susijęs, ir papildomai – sumažinti jai paskirtos baudos dydį.

16 Grįsdama savo prašymą panaikinti ginčijamą sprendimą apeliantė iš esmės nurodė šešis pagrindus, grindžiamus, pirma, teisės į gynybą ir procesinių taisyklių pažeidimu per 2018 m. balandžio 23 d. apklausą, antra, galimai neteisėtu Komisijos atsisakymu prieš priimant ginčijamą sprendimą patikrinti jo atitiktį protingos procedūros trukmės principui, trečia, protingos procedūros trukmės principo pažeidimu, ketvirta, pareigos motyvuoti pažeidimu, įgaliojimų viršijimu ir proporcingumo principo pažeidimu, penkta, *non bis in idem* principo pažeidimu ir, šešta, Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnyje įtvirtintos senaties sistemos neteisėtumu.

17 Kiek tai susiję, be kita ko, su pirmuoju ieškinio pagrindu, apeliantė dviem pirmaisiais iš penkių tame pagrinde nurodytų priekaištų teigė, kad, pirma, buvo pažeistas Reglamente Nr. 1/2003 numatyto Patariamojo komiteto (toliau – Patariamasis komitetas) nešališkumas, nes šį komitetą sudarančių valstybių narių konkurencijos institucijų atstovų požiūriui galėjo turėti įtakos tai, kad šios institucijos žinojo apie byloje priimtą poziciją, t. y. Komisijos poziciją 2002 m. ir 2009 m. sprendimuose ir Bendrojo Teismo poziciją, išreikštą 2014 m. gruodžio 9 d. Sprendime *Ferriere Nord / Komisija* (T-90/10, EU:T:2014:1035) ir, antra, Komisijos nepriklausomumui turėjo įtakos tai, kad, kaip patvirtinta minėtame teismo sprendime, ši institucija iš tikrųjų nebegalėjo priimti priešingos valstybių narių konkurencijos institucijų atstovų, posėdžiaujančių Patariamajame komitete, nuomonės.

18 Trečiuoju priekaištu, pateiktu dėl to paties ieškinio pagrindo, apeliantė teigė, kad Komisija, pirma, pažeidė įvairias taisykles, susijusias su apklausų rengimu, ir, antra, padarė klaidą, kai nepakvietė Federacijos, *Leali SpA* ir jos dukterinės bendrovės *Acciaierie e Ferriere Leali Luigi SpA* (toliau kartu – *Leali*), *Lucchini SpA*, *Riva*, *Industrie Riunite Odolesi SpA* (toliau – IREO) ir *Associazione Nazionale Sagomatori Ferro* (Nacionalinė geležies apdirbimo įmonių asociacija, toliau – *Ansfer*) į 2018 m. balandžio 23 d. apklausą, nors šie subjektai, atlikdami svarbų vaidmenį byloje, galėjo

pateikti valstybių narių konkurencijos institucijoms informaciją, leidžiančią joms priimti savo poziciją žinant visas aplinkybes. Apeliantės teigimu, kadangi ji negalėjo gauti šių institucijų nuomonės, pateiktos žinant visas aplinkybes, buvo pažeista jos teisė į gynybą.

19 Pateikdama ketvirtąjį priekaištą, kuriuo grindžiamas ieškinio pirmasis pagrindas, apeliantė teigė, kad neįmanoma ištaisyti Teisingumo Teismo nustatyto procedūrinio trūkumo. Jos nuomone, dėl praėjusio laiko dalyvių tapatybės ir rinkos struktūros pasikeitimai buvo tokie, kad jokios apklausos nebuvo galima surengti tokiomis pačiomis ar bent jau lygiavertėmis sąlygomis, kokios buvo 2002 m.

20 Penktajame priekaište, pateiktame nurodant šį pagrindą, apeliantė, be kita ko, teigė, kad Patariamojo komiteto nuomonė, kurioje buvo aštuonių valstybių narių konkurencijos institucijų pasirašytas pareiškimas, kad surengus 2018 m. balandžio 23 d. apklausą buvo ištaisyta 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendime *Ferriere Nord / Komisija* (C-88/15 P, EU:C:2017:716) Teisingumo Teismo konstatuota procedūrinė klaida, yra netinkama. Iš tiesų dvi iš šių aštuonių institucijų, įskaitant ataskaitą parengusią konkurencijos instituciją, nedalyvavo šioje apklausoje.

21 Grįsdama papildomą prašymą iš dalies panaikinti ginčijamą sprendimą ir atitinkamai sumažinti jai paskirtą baudą, apeliantė nurodė tris papildomus ieškinio pagrindus: septintasis grindžiamas įrodinėjimo pareigos ir *in dubio pro reo* principo pažeidimu, aštuntasis – baudos padidinimo dėl recidyvo neteisėtumu, o devintasis – vienodo požiūrio principo pažeidimu, kiek tai susiję su atsižvelgimu į lengvinančias aplinkybes ir motyvų, pateisinančių ribotą baudos sumažinimą, pavėluotu pateikimu.

22 2020 m. vasario 11 d. sprendimu Bendrasis Teismas leido Europos Sąjungos Tarybai įstoti į bylą palaikyti Komisijos reikalavimų.

23 Skundžiamu sprendimu Bendrasis Teismas atmetė visą ieškinį.

24 Dėl pirmojo pagrindo pirmojoje instancijoje Bendrasis Teismas nusprendė, pirma, kad apeliantės argumentai negali įrodyti, jog nagrinėjamu atveju nebuvo užtikrintas valstybių narių konkurencijos institucijų atstovų Patariamajame komitete ir Komisijos nešališkumas. Antra, nepakvietusi tam tikrų įmonių ir asociacijų į 2018 m. balandžio 23 d. apklausą, Komisija nepažeidė nei apklausų rengimo taisyklių, nei apeliantės teisės į gynybą. Trečia, aplinkybių pasikeitimas dėl praėjusio laiko neturėjo įtakos Komisijos galimybei atnaujinti procedūrą po to, kai Teisingumo Teismo arba Bendrojo Teismo sprendimu buvo panaikintas vienas iš jos sprendimų, jeigu ši institucija patikrino, ar tolesnė procedūra tokioje situacijoje vis dar buvo tinkama išeitis, kaip šiuo atveju padarė Komisija. Ketvirta, argumentai, kuriais siekiama įrodyti, kad Patariamojo komiteto pateikta nuomonė yra netinkama, nepagrįsti.

25 Dėl ieškinio trečiojo pagrindo pirmojoje instancijoje Bendrasis Teismas nusprendė, kad nei Komisijos vykdytos procedūros administracinių etapų trukmė, nei visa šios procedūros trukmė nebuvo pernelyg ilga ir kad bet kuriuo atveju, net darant prielaidą, jog procedūros trukmę galima laikyti prieštaraujančia protingo termino principui, apeliantė neįrodė, kad dėl šios trukmės buvo kaip nors pažeista jos teisė į gynybą.

26 Dėl ieškinio pirmojoje instancijoje ketvirtojo pagrindo Bendrasis Teismas nusprendė, kad, pirma, Komisija pakankamai paaiškino priežastis, paskatinusias ją priimti naują sprendimą, nepaisant dviejų ankstesnių panaikinimo atvejų, antra, ginčijamame sprendime apeliantei paskirta bauda vis dar turėjo atgrasomąjį poveikį, nes 2002 m. ir 2009 m. sprendimais paskirtos baudos buvo

grąžintos panaikinus šiuos sprendimus, trečia, prieš priimant ginčijamą sprendimą apeliantė dar nebuvo nubausta už nagrinėjamą pažeidimą, atsižvelgiant į du panaikinimus, ketvirta, procedūros atnaujinimas ir naujo sprendimo priėmimas galėjo palengvinti trečiųjų asmenų, norinčių pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo, užduotį, atsižvelgiant, be kita ko, į tai, kad galėjo būti paliestos kitos šalys nei Italija ir į tai, kad Komisija negalėjo atmesti galimybės taikyti kitų nei Italijos nacionalinės teisės aktų, ir, penkta, proporcingumo principas nebuvo pažeistas.

27 Dėl pirmojoje instancijoje pateikto penktojo pagrindo Bendrasis Teismas nusprendė, kad *ne bis in idem* principas nebuvo pažeistas, nes skundžiamo sprendimo dieną nebuvo priimta jokio galutinio sprendimo dėl bylos esmės, kiek tai susiję su apeliantės dalyvavimu darant jai inkriminuojamus pažeidimus.

28 Dėl pirmojoje instancijoje pateikto šeštojo pagrindo Bendrasis Teismas nusprendė, kad jame pateiktas Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio neteisėtumu grindžiamas prieštaravimas turi būti atmestas. Apeliantė neįrodė, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas, derindamas tikslus, į kuriuos šiuo klausimu reikėjo atsižvelgti, viršijo diskreciją, kuri jam turi būti pripažinta šiomis aplinkybėmis. Numatant penkerių metų senaties terminą sankcijoms už Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimus, o jeigu šis terminas nutrūksta – dešimties metų senaties terminą, Komisijos veiksmams nustatomas griežtas apribojimas laiko atžvilgiu. Dėl aplinkybės, kad pagal Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 6 dalį senaties terminas sustabdomas, kol apskųstas Komisijos sprendimas peržiūrimas teisme, Bendrasis Teismas pabrėžė, kad kalbama apie situacijas, kai Komisijos neveikimas nėra šios institucijos nerūpestingumo pasekmė.

29 Dėl ieškinio pirmojoje instancijoje aštuntojo pagrindo Bendrasis Teismas nusprendė, kad, pirma, apeliantei skirtos baudos padidinimą dėl recidyvo ji galėjo pakankamai numatyti, todėl nebuvo pažeista jos teisė į gynybą, antra, terminas, į kurį reikia atsižvelgti sprendžiant, ar reikia taikyti tokį padidinimą, nebuvo pernelyg ilgas ir, trečia, nagrinėjamu atveju pritaikytas 50 % padidinimas dėl recidyvo nebuvo per didelis.

30 Dėl pirmojoje instancijoje pateikto devintojo pagrindo Bendrasis Teismas nusprendė, kad, pirma, apeliantei ir kitai įmonei skirtų baudų skirtingas sumažinimas už tai, kad šios įmonės nedalyvavo tam tikroje ginčijamame sprendime nurodyto kartelio dalyje, yra pagrįstas ir, antra, Komisija nepateikė su tuo susijusios informacijos pavėluotai.

Šalių reikalavimai Teisingumo Teisme

31 Apeliaciniame skunde apeliantė Teisingumo Teismo prašo:

– pirmiausia panaikinti skundžiamą sprendimą, taigi ir ginčijamą sprendimą,

– nepatenkinus pirmojo reikalavimo, panaikinti skundžiamą sprendimą tiek, kiek juo atmestas jos papildomas prašymas iš dalies panaikinti ginčijamą sprendimą, iš dalies panaikinti ginčijamą sprendimą ir sumažinti jai paskirtą baudą,

– priteisti iš Komisijos abiejose instancijose patirtas bylinėjimosi išlaidas.

32 Komisija Teisingumo Teismo prašo:

– atmesti apeliacinį skundą ir

– priteisti iš apeliantės bylinėjimosi išlaidas.

33 Taryba Teisingumo Teismo prašo atmesti Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio neteisėtumu grindžiamą prieštaravimą ir priteisti iš apeliantės bylinėjimosi apeliacinėje instancijoje išlaidas.

Dėl apeliacinio skundo

34 Grįsdama apeliacinį skundą apeliantė nurodo aštuonis pagrindus.

Dėl pirmojo pagrindo

35 Apeliacinio skundo pirmajame pagrinde, kurį sudaro keturios dalys, apeliantė teigia, kad Bendrasis Teismas pažeidė teisę į gynybą, neišnagrinėjo įrodymų, akivaizdžiai iškraipė faktines aplinkybes ir įrodymus, pažeidė pareigą motyvuoti savo sprendimus ir atliko savavališką vertinimą.

Dėl trečios dalies

– *Šalių argumentai*

36 Apeliacinio skundo pirmojo pagrindo trečioje dalyje, kurią reikia nagrinėti pirmiausia, apeliantė iš esmės teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai skundžiamo sprendimo 158–162 punktuose konstatavo, kad, nepaisant dalyvių tapatybės ir rinkos struktūros pasikeitimų, Komisija galėjo ištaisyti 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendime *Ferriere Nord / Komisija* (C-88/15 P, EU:C:2017:716) Teisingumo Teismo konstatuotą procedūrinį trūkumą, surengusi 2018 m. balandžio 23 d. apklausą. Apeliantė ginčija skundžiamo sprendimo 159 ir 160 punktuose išdėstytus motyvus, kuriais remdamasis Bendrasis Teismas nusprendė, kad dėl praėjusio laiko jokia apklausa lygiavertėmis sąlygomis kaip buvusios 2002 m. negali būti surengta. Apeliantės teigimu, 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendime *Ferriere Nord / Komisija* (C-88/15 P, EU:C:2017:716) konstatuotas pažeidimas yra nepataisomas ne dėl laikui bėgant įvykusių pokyčių, o dėl šios institucijos netinkamo prisidėjimo darant šį pažeidimą.

37 Komisija teigia, kad šie argumentai yra nauji ir todėl nepriimtini. Bet kuriuo atveju šie argumentai nepagrįsti.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

38 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 170 straipsnio 1 dalies antrą sakinį apeliaciniame skunde negalima keisti Bendrajame Teisme nagrinėtos bylos dalyko. Taigi pagal suformuotą jurisprudenciją leidimas šaliai Teisingumo Teisme pirmą kartą nurodyti pagrindus ir argumentus, kurie nebuvo nurodyti Bendrajame Teisme, reikštų leisti jai pateikti Teisingumo Teismui, kurio jurisdikcija apeliaciniame procese yra ribota, nagrinėti platesnės apimties ginčą nei tas, kurį nagrinėjo Bendrasis Teismas. Apeliaciniame procese Teisingumo Teismo jurisdikcija apsiriboja Bendrojo Teismo atlikto pagrindų ir argumentų, kurie jame buvo aptarti, vertinimo nagrinėjimu (2024 m. vasario 29 d. Sprendimo *Euranimi / Komisija*, C-95/23 P, EU:C:2024:177, 53 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

39 Skundžiamo sprendimo 158 punkte Bendrasis Teismas pažymėjo, kad apeliantės priekaištas, jog neįmanoma ištaisyti Teisingumo Teismo konstatuoto procedūrinio trūkumo, buvo grindžiamas išvada, kad dėl praėjusio laiko dalyvių tapatybės ir rinkos struktūros pasikeitimai buvo tokie, kad jokia apklausa negalėjo būti surengta tokiomis pačiomis ar bent lygiavertėmis sąlygomis kaip 2002 m.

40 Šio pirmojoje instancijoje pateikto priekaišto aprašymo apeliantė neginčijo apeliaciniame skunde. Reikia konstatuoti, kad iš minėto aprašymo nematyti, jog Bendrajame Teisme apeliantė teigė, kad 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendime *Ferriere Nord / Komisija* (C-88/15 P, EU:C:2017:716) Teisingumo Teismo konstatuotas procedūrinis pažeidimas dėl Komisijos padarytų klaidų tapo nepataisomas.

41 Žinoma, triplike apeliantė nurodo ieškinio pirmojoje instancijoje 62, 82, 97, 127, 133, 136, 167, 182 ir 205 punktuose pabrėžusi, kad dėl Komisijos klaidų ir neįprastai ilgos procedūros trukmės bendro poveikio neįmanoma ištaisyti Teisingumo Teismo konstatuoto procedūrinio trūkumo. Vis dėlto nė vienas iš tų punktų neleidžia daryti išvados, jog apeliantė Bendrajame Teisme teigė, kad 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendime *Ferriere Nord / Komisija* (C-88/15 P, EU:C:2017:716) Teisingumo Teismo konstatuotas procedūrinis pažeidimas tapo nepataisomas ne dėl laikui bėgant įvykusių pokyčių, o dėl Komisijos netinkamo prisidėjimo darant šį pažeidimą.

42 Darytina išvada, kad apeliacinio skundo pirmojo pagrindo trečios dalies argumentai pirmą kartą buvo pateikti Teisingumo Teisme, todėl juos reikia atmesti kaip nepriimtinus.

Dėl pirmos dalies

– *Šalių argumentai*

43 Apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmoje dalyje apeliantė iš esmės teigia, kad skundžiamo sprendimo 64–78 punktuose Bendrasis Teismas klaidingai nusprendė, jog per 2018 m. balandžio 23 d. apklausą ir Patariamojo komiteto nuomonės priėmimą tiek Komisija, tiek valstybių narių konkurencijos institucijų atstovai atitiko nešališkumo reikalavimą.

44 Pirma, apeliantės nuomone, šios institucijos negalėjo laikytis kitų pozicijų nei tos, kurios jau buvo 2009 m. sprendime ir kurias Bendrasis Teismas patvirtino 2014 m. gruodžio 9 d. Sprendime *Ferriere Nord / Komisija* (T-90/10, EU:T:2014:1035), taip pat septyniuose kituose 2014 m. priimtuose teismo sprendimuose dėl kitų 2009 m. sprendimo adresatų pareikštų ieškinių (toliau kartu – 2014 m. teismo sprendimai), iš kurių kai kurie tapo galutiniai.

45 Antra, apeliantė mano, jog Bendrojo Teismo vertinimas, kad *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato* (ACGM) (Konkurencijos ir rinkos priežiūros institucija, Italija) atveju buvo laikytasi nešališkumo reikalavimo, yra klaidingas ir grindžiamas akivaizdžiu iškraipymu ar net paprasčiausiu faktinių aplinkybių ir įrodymų vertinimo neatlikimu.

46 Bendrasis Teismas atsižvelgė į tai, kad AGCM žinojo apie 2009 m. sprendimą ir 2014 m. gruodžio 9 d. Sprendimą *Ferriere Nord / Komisija* (T-90/10, EU:T:2014:1035). Vis dėlto Bendrasis Teismas neatsižvelgė į tai, kad ši institucija, kaip tai įrodo keli Bendrajam Teismui pateikti dokumentai, rėmėsi 2009 m. sprendimu ir tuo teismo sprendimu, kai 2017 m. nubaudė už kartelį, susijusį su tomis pačiomis įmonėmis, ir už tokį patį elgesį, koks nurodytas tame sprendime (toliau – 2017 m.

AGCM sprendimas). Apeliantė pabrėžia, kad du asmenys, kurie per 2018 m. balandžio 23 d. apklausą atstovavo AGCM, atliko lemiamą vaidmenį 2017 m. AGCM sprendimo priėmimo procedūroje.

47 Atsižvelgiant į šias aplinkybes, abi prielaidos, kuriomis Bendrasis Teismas rėmėsi skundžiamo sprendimo 75 punkte, yra klaidingos. Viena vertus, tai, kad 2017 m. AGCM sprendime nurodytas kartelis skyrėsi nuo kartelio, dėl kurio priimtas ginčijamas sprendimas, neturi reikšmės. Kita vertus, prielaida, kad 2017 m. AGCM sprendimas negalėjo turėti įtakos šiai institucijai, nes šį sprendimą panaikino Italijos teismas, taip pat yra klaidinga. Iš tiesų jis buvo panaikintas jau po 2018 m. balandžio 23 d. apklausos, nes tai buvo padaryta 2018 m. birželio 12 d. *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas, Italija) sprendimu. Tokiomis aplinkybėmis apeliantė mano, kad per šią apklausą AGCM buvo suinteresuota patvirtinti Komisijos priekaištus. Be to, kai 2019 m. birželio 27 d. ir liepos 1 d. AGCM pateikė savo nuomonę Patariamajame komitete, apeliacinis skundas, kurį ji pateikė dėl to teismo sprendimo, dar buvo nagrinėjamas.

48 Trečia, po 2014 m. teismo sprendimų Komisija neturėjo jokio pagrindo leisti, kad jai darytų įtaką galimai priešinga Patariamojo komiteto nuomonė.

49 Be to, apeliantė teigia, kad Bendrasis Teismas nepriėmė sprendimo dėl jos argumentų, susijusių su nekaltumo prezumpcijos pažeidimu, nurodytų ieškinio pirmojoje instancijoje 123–127 punktuose. 2014 m. gruodžio 9 d. Sprendime *Ferriere Nord / Komisija* (T-90/10, EU:T:2014:1035) Bendrasis Teismas konstatavo, kad apeliantė dalyvavo kartelyje, dėl kurio buvo priimtas ginčijamas sprendimas, ir valstybių narių konkurencijos institucijų atstovai negalėjo apie tai nežinoti nei per 2018 m. balandžio 23 d. apklausą, nei vėliau, dalyvaudami Patariamajame komitete.

50 Komisija tvirtina, kad šie argumentai nepriimtini, nes jie iš dalies pernelyg netikslūs ir iš dalies nauji. Bet kuriuo atveju jie nepagrįsti.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

51 Dėl apeliacinio skundo pirmojo pagrindo antros dalies priimtinumo reikia priminti, pirma, jog iš SESV 256 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio pirmos pastraipos ir Teisingumo Teismo procedūros reglamento 168 straipsnio 1 dalies d punkto bei 169 straipsnio 2 dalies matyti, kad apeliaciniame skunde turi būti tiksliai nurodyti prašomo panaikinti sprendimo skundžiami punktai ir teisiniai argumentai, konkrečiai pagrindžiantys šį prašymą, antraip apeliacinis skundas ar atitinkamas jo pagrindas yra nepriimtini (2024 m. sausio 11 d. Sprendimo *Foz / Taryba*, C-524/22 P, EU:C:2024:23, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

52 Taigi apeliacinio skundo dalys, kuriose nėra jokių argumentų, konkrečiai skirtų skundžiamame sprendime padarytai teisės klaidai nustatyti, neatitinka šio reikalavimo ir turi būti atmestos kaip nepriimtinos (2023 m. birželio 22 d. Sprendimo *YG / Komisija*, C-818/21 P, EU:C:2023:511, 105 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

53 Antra, apeliantas turi teisę pateikti apeliacinį skundą ir Teisingumo Teisme remtis iš paties skundžiamo sprendimo kylančiais pagrindais ir argumentais, kuriais ginčijamas jo teisinis pagrįstumas (2023 m. liepos 6 d. Sprendimo *EIB ir Komisija / ClientEarth*, C-212/21 P ir C-223/21 P, EU:C:2023:546, 96 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

54 Nagrinėjamu atveju, nors apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pavadinime, ir kiek tai susiję su 2018 m. balandžio 23 d. apklausa bei Patariamojo komiteto nuomone, apeliantė nurodo SESV 266 straipsnio ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio pažeidimą, ji nepaaiškina priežasčių, dėl kurių šios nuostatos galėtų pagrįsti argumentą, susijusį su Patariamojo komiteto ir Komisijos narių nešališkumo stoka, priešingai, nei reikalaujama pagal šio sprendimo 51 punkte nurodytą jurisprudenciją. Darytina išvada, kad ši dalis turi būti atmesta kaip nepriimtina, kiek ji susijusi su minėtų nuostatų pažeidimu.

55 Vis dėlto priekaištas, susijęs su nekaltumo prezumpcijos principo, įtvirtinto Chartijos 48 straipsnio 1 dalyje ir 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnio 2 dalyje, pažeidimu, suformuluotas pakankamai aiškiai, kad būtų galima suprasti, jog apeliantė teigia, kad Bendrasis Teismas nepriėmė sprendimo dėl dalies jos ieškinio pirmojoje instancijoje. Taigi šis priekaištas yra priimtinas.

56 Be to, apeliantė Bendrajame Teisme teigė, kad, atsižvelgiant į 2017 m. AGCM sprendimą, AGCM atstovai, dalyvavę 2018 m. balandžio 23 d. apklausoje ir Patariamojo komiteto darbe, susijusiame su ginčijamo sprendimo priėmimu, negali būti laikomi objektyviais ir nešališkais. Iš skundžiamo sprendimo 75 punkto matyti, kad Bendrasis Teismas atmetė šį teiginį motyvuodamas tuo, kad 2017 m. AGCM sprendimas vėliau buvo panaikintas 2018 m. birželio 12 d. *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas) sprendimu. Todėl, remiantis šio sprendimo 53 punkte nurodyta jurisprudencija, apeliaciniame skunde apeliantė gali ginčyti šį vertinimą teigdama, kad to teismo sprendimo data yra reikšminga.

57 Dėl esmės reikia pažymėti, kad skundžiamo sprendimo 64–66 punktuose Bendrasis Teismas pirmiausia priminė: kadangi Teisingumo Teismas panaikino 2014 m. gruodžio 9 d. Sprendimą *Ferriere Nord / Komisija* (T-90/10, EU:T:2014:1035), jis išnyko iš Sąjungos teisės sistemos. Toliau skundžiamo sprendimo 71 ir 72 punktuose Bendrasis Teismas konstatavo, kad „galimas žinojimas apie anksčiau priimtą sprendimą, atitinkamu atveju patvirtintą Bendrojo Teismo sprendimu, kurį Teisingumo Teismas vėliau panaikino apeliacine tvarka, neatsiejamas nuo pareigos atsižvelgti į panaikinimo pasekmes“. Bendrojo Teismo teigimu, manyti, kad šis žinojimas gali „savaime trukdyti atnaujinti procedūrą“, būtų nesuderinama su SESV 266 straipsniu, pagal kurį panaikinimo pagal SESV 263 straipsnį atveju Sąjungos institucijos, įstaigos ar organai įpareigojami imtis priemonių dėl jų priimtiems sprendimams įvykdyti, tačiau jie neatleidžiami nuo užduoties užtikrinti Sąjungos teisės taikymą jų kompetencijai priklausančiose srityse. Galiausiai to sprendimo 73 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, kad tokiomis aplinkybėmis procedūrą būtų draudžiama atnaujinti tik tuo atveju, jei remdamasi konkrečiais įrodymais apeliantė galėtų įrodyti, kad valstybių narių konkurencijos institucijų ir Komisijos atstovų nešališkumui „buvo padarytas realus neigiamas poveikis“.

58 Toks vertinimas visai nėra teisiškai klaidingas.

59 Šiuo klausimu reikia priminti, jog Chartijos 41 straipsnyje įtvirtinta teisė į gerą administravimą numato, kad kiekvienas asmuo turi teisę į tai, kad Sąjungos institucijos jo reikalus tvarkytų nešališkai. Šis nešališkumo reikalavimas apima, pirma, subjektyvų nešališkumą, reiškiantį, kad nė vienas bylą nagrinėjantis atitinkamos institucijos pareigūnas neturi reikšti šališkumo ar asmeninio palankumo, ir, antra, objektyvų nešališkumą, reiškiantį, kad institucija turi suteikti pakankamas garantijas, kad neliktų jokių pagrįstų abejonių dėl šališkumo (2024 m. vasario 1 d. Sprendimo *Scania ir kt. / Komisija*, C-251/22 P, EU:C:2024:103, 70 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

60 Šioje byloje, išskyrus AGCM atvejį, apeliantės argumentai susiję tik su objektyviu valstybių narių konkurencijos institucijų ir Komisijos atstovų nešališkumu.

61 Net darant prielaidą, kad nešališkumo reikalavimas, kylantis iš Chartijos 41 straipsnio, taip pat taikomas valstybių narių konkurencijos institucijų atstovams, kai jie dalyvauja apklausoje ir prisideda prie Patariamojo komiteto nuomonės dėl Komisijos sprendimo konkurencijos srityje projekto, vien šių atstovų žinojimo apie ankstesnį Komisijos sprendimą, patvirtintą Bendrojo Teismo sprendimu ir vėliau panaikintą Teisingumo Teismo, nesant jokio kito objektyvaus įrodymo, negali pakakti, kad tretiesiems asmenims kiltų pagrįstų abejonių dėl galimo minėtų atstovų išankstinio nusistatymo buvimo. Kai Patariamojo komiteto nariai dalyvauja apklausoje ir rengiant šio komiteto nuomonę dėl Komisijos sprendimo konkurencijos srityje projekto, jie neprivalo atsižvelgti į tokį ankstesnį sprendimą. Taigi vien žinojimas apie tokį sprendimą savaime negali sukelti pagrįstų abejonių dėl minėto komiteto narių galimo išankstinio nusistatymo.

62 Tas pats juo labiau pasakytina apie Komisiją. Jeigu apeliantės argumentai būtų pripažinti pagrįstais, tai reikštų, kad net ir tokiu atveju kaip nagrinėjamas šioje byloje šiai institucijai būtų uždrausta atnaujinti procedūrą po to, kai Bendrasis Teismas arba Teisingumo Teismas panaikina sprendimą, net jei nebūtų konkrečių įrodymų, dėl kurių galėtų kilti pagrįstų abejonių dėl jos nešališkumo. Kaip teisingai pažymėjo Bendrasis Teismas, toks draudimas būtų nesuderinamas su SESV 266 straipsniu, pagal kurį akto panaikinimo atveju reikalaujama, kad šį aktą priėmusios Sąjungos institucijos, įstaigos ar organai imtųsi priemonių dėl jų priimtiems sprendimams įvykdyti, neatmetant galimybės priimti naują aktą, kuriame nebūtų Sąjungos teismo konstatuotų trūkumų. Be to, toks sprendimas neleistų Komisijai vykdyti savo užduoties jos kompetencijai priklausančiose srityse užtikrinti Sąjungos konkurencijos teisės taikymą.

63 Dėl galimos AGCM nešališkumo stokos apeliantė teigia, kad priimdama 2017 m. AGCM sprendimą ši institucija rėmėsi 2009 m. sprendimu ir 2014 m. teismo sprendimais.

64 Iš apeliantės šiuo klausimu pateiktų įrodymų matyti, kad 2009 m. sprendimas ir 2014 m. teismo sprendimai, nors ir paminėti 2017 m. AGCM sprendime, nėra vienas iš 2009 m. sprendimo pagrindų. Be to, apeliantės teiginiai dėl AGCM objektyvumo ir nešališkumo stokos nebuvo aiškiai išdėstyti jos ieškinyje pirmojoje instancijoje. Tokiomis aplinkybėmis Bendrasis Teismas neiškraipė faktinių aplinkybių ir įrodymų ir nebuvo taip, kad jis nepriėmė sprendimo dėl apeliantės argumentų.

65 Dėl priekaišto, kad Bendrasis Teismas nepriėmė sprendimo dėl argumentų, susijusių su nekaltumo prezumpcijos principo pažeidimu, reikia pažymėti, jog apeliantė pirmojoje instancijoje teigė, kad 2014 m. gruodžio 9 d. Sprendime *Ferriere Nord / Komisija* (T-90/10, EU:T:2014:1035) Bendrasis Teismas jau konstatavo jos dalyvavimą kartelyje, todėl valstybių narių konkurencijos institucijų atstovai per 2018 m. balandžio 23 d. apklausą ir paskesnius Patariamojo komiteto darbus negalėjo preziumuoti jos nekaltumo. Taigi šis priekaištas sutampa su argumentais, kuriais apeliantė apskritai teigė, kad šios institucijos stokojo nešališkumo. Kadangi Bendrasis Teismas atmetė visus šiuos argumentus, jis neprivalėjo priimti konkretaus sprendimo dėl to priekaišto. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad apeliantė nepateikė jokio argumento, kuriuo būtų konkrečiai papildytas jos priekaištas, susijęs su nekaltumo prezumpcijos paisymu.

66 Darytina išvada, kad apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirma dalis turi būti atmesta kaip iš dalies nepriimtina ir iš dalies nepagrįsta.

Dėl antros dalies

– *Šalių argumentai*

67 Apeliacinio skundo pirmojo pagrindo antroje dalyje apeliantė teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidų, kai skundžiamo sprendimo 79–157 punktuose atmetė jos argumentus, susijusius su tuo, kad 2018 m. balandžio 23 d. apklausa buvo neišsami, nes Komisija nepakvietė *Riva*, *Leali*, IRO, *Lucchini*, Federacijos ir *Ansfer*. Konkrečiai kalbant, Bendrasis Teismas klaidingai atsakė į klausimą, ar Komisija kokiu nors būdu, išskyrus jai taikomos taisyklės pažeidimą, apribojo apeliantės teisę į gynybą, kiek tai susiję su ta apklausa.

68 Pirma, dėl *Riva* apeliantė teigia, kad ši įmonė, kuriai skirtas ginčijamas sprendimas, buvo priversta atsisakyti dalyvauti 2018 m. balandžio 23 d. apklausoje. Iš tiesų dėl laiko, praėjusio nuo nagrinėjamų faktinių aplinkybių, nė vienas *Riva* darbuotojas negalėjo pateikti naudingos informacijos, kuri paneigtų Komisijos priekaištus. Apeliantė pabrėžia, kad jos teisė į gynybą buvo pažeista ne dėl *Riva* nedalyvavimo 2018 m. balandžio 23 d. apklausoje, o dėl neįprastai ilgos procedūros trukmės. Taigi dėl šios pernelyg ilgos trukmės Patariamasis komitetas negalėjo išklausyti *Riva* ir susidaryti išsamų vaizdą apie kartelio, už kurį Komisija ketino nubausti, kontekstą ir gynybos būdus.

69 Antra, dėl įmonių ir asociacijų, kurios, apeliantės teigimu, turėjo būti pakviestos į 2018 m. balandžio 23 d. apklausą kaip suinteresuotieji tretieji asmenys pagal Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 3 dalies antrą sakinį ir Reglamento Nr. 773/2004 13 straipsnio 1 ir 2 dalis, padėties apeliantė teigia, viena vertus, kad skundžiamo sprendimo 102 punkte Bendrasis Teismas, remdamasis nereikšmingais argumentais, atmetė jos argumentus, susijusius su teisės į gynybą pažeidimu dėl *Leali*, IRO ir Federacijos nedalyvavimo.

70 Kita vertus, apeliantė tvirtina, kad Bendrasis Teismas klaidingai konstatavo, jog Komisija teisingai nusprendė, kad *Lucchini* ir *Ansfer* neturi suinteresuotųjų trečiųjų asmenų statuso.

71 Apeliantės teigimu, su *Lucchini* susijęs Bendrojo Teismo vertinimas yra savavališkas, griežtas ir formalus. Iš tikrųjų jis neleidžia suprasti, kodėl *Lucchini* prašymas leisti jai, kaip procedūros šaliai, dalyvauti 2018 m. balandžio 23 d. apklausoje negalėjo būti aiškinamas taip, kad ši įmonė norėjo būti pakviesta kaip suinteresuotasis trečiasis asmuo.

72 Dėl *Ansfer*, kaip suinteresuotojo trečiojo asmens, statuso apeliantė teigia, kad Bendrasis Teismas padarė prieštaringas išvadas, iškraipė faktines aplinkybes ir jas įvertino savavališkai. Šiuo klausimu ji pateikia tris priekaištus.

73 Pirma, skundžiamo sprendimo 126–128 punktuose nurodyti motyvai yra prieštaringi. Konstatavęs, kad būtų teisėta, jog subjektas, kurio, kaip suinteresuotojo trečiojo asmens, statusas buvo pripažintas ankstesnėje procedūros stadijoje, išsaugotų šį statusą per visą procedūrą, Bendrasis Teismas išnagrinėjo, ar nagrinėjamu atveju *Ansfer* galėjo išsaugoti šį statusą.

74 Antra, skundžiamo sprendimo 129 punkte konstatavęs, kad „*Ansfer* išreikštas suinteresuotumas dalyvauti procedūroje nebuvo išlaikytas per visą procedūrą“, Bendrasis Teismas iškraipė ginčijamo sprendimo 110 konstatuojamąją dalį, kurioje Komisija pripažino *Ansfer* suinteresuotojo trečiojo asmens statusą. Be to, skundžiamo sprendimo 124 punkte Bendrasis Teismas apribojo pirmojoje instancijoje pateikto priekaišto apimtį *Ansfer* procedūrine padėtimi 2002 m.

75 Bendrasis Teismas taip pat pažeidė Reglamento Nr. 773/2004 13 straipsnio 1 ir 2 dalis, pagal kurias Komisija privalo informuoti suinteresuotuosius trečiuosius asmenis apie procedūros pobūdį ir dalyką ir paraginti juos, jei jie to prašo savo rašytinėse pastabose, pateikti savo argumentus per šalių, kurioms skirtas prieštaravimo pareiškimas, apklausą. Neginčijama, kad Komisija neinformavo *Ansfer* apie administracinės procedūros atnaujinimą 2017 m. gruodžio mėn. ir nepakvietė jos dalyvauti 2018 m. balandžio 23 d. apklausoje.

76 Be to, Bendrasis Teismas pažeidė 2011 m. spalio 13 d. Europos Komisijos Pirmininko sprendimo 2011/695/ES dėl bylas nagrinėjančio pareigūno pareigybės ir įgaliojimų nagrinėjant tam tikras konkurencijos bylas (OL L 275, 2011, p. 29) 5 straipsnio 1 ir 2 dalis ir 6 straipsnio 2 dalį.

77 Trečia, net darant prielaidą, jog Bendrasis Teismas pagrįstai nusprendė, kad buvo būtina įvertinti, ar *Ansfer* galėjo išlaikyti savo, kaip suinteresuotojo trečiojo asmens statusą, skundžiamo sprendimo 132–135 punktuose pateikti argumentai, kuriais remdamasis Bendrasis Teismas nusprendė, kad taip nėra, ir kurie buvo grindžiami, be kita ko, tam tikromis konkrečiomis faktinėmis aplinkybėmis, nėra nei logiški, nei lemiami.

78 Visų pirma, apeliantės teigimu, *Ansfer* nedalyvavo 2002 m. rugsėjo 30 d. apklausoje, nes ji buvo susijusi ne su bylos esme, o tik su EAPB sutarties galiojimo pabaigos teisinių pasekmių klausimu. Tai, kad ši asociacija netarė žodžio per 2002 m. birželio 13 d. apklausą, neturi reikšmės, nes dalyviai neturi tokios pareigos. Be to, tai, kad *Ansfer* rašytinės pastabos buvo pridėtos prie bylos medžiagos ir vėliau pakartotos ginčijamo sprendimo projekte, visiškai nėra lemiama, nes priešingu atveju net nebūtų būtina kviesti šalių į naują apklausą. Galiausiai skundžiamo sprendimo 133 punkte pateiktas vertinimas, kad gero administravimo sumetimais siekta „išvengti dalyvių daugėjimo“, nėra suprantamas, nes 2018 m. balandžio 23 d. apklausoje dalyvavo nedaug subjektų.

79 Bet kuriuo atveju iš pirma pateiktų samprotavimų aiškiai matyti, kad toks Komisijos vertinimas, kokį patvirtino Bendrasis Teismas, yra savavališkas.

80 Trečia, dėl kitų trečiųjų asmenų, nurodytų Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje ir Reglamento Nr. 773/2004 13 straipsnio 3 dalyje, t. y. kitų asmenų nei prieštaravimo pareiškimo adresatai ir suinteresuotieji tretieji asmenys, kaip antai *Leali*, IRO ir Federacija, padėties apeliantė teigia, kad Bendrasis Teismas pažeidė šias nuostatas.

81 Tas pats būtų pasakytina apie *Lucchini*. Kadangi kai kurie 2002 m. ir 2009 m. sprendimų adresatai per tą laiką dingo, nes bankrutavo, kiti jų adresatai nebuvo įtraukti į ginčijamo sprendimo priėmimo procedūrą, nes neginčijo 2002 m. sprendimo ar 2014 m. teismo sprendimų. Tokiomis aplinkybėmis Komisija turėjo patenkinti *Lucchini* prašymą dalyvauti 2018 m. balandžio 23 d. apklausoje. Komisijos atsisakymas pažeidė į tyrimą įtrauktų įmonių teisę į gynybą, nes iš jų buvo atimta galimybė pasinaudoti *Lucchini* parodymais savo naudai. Be to, šios įmonės nedalyvavimas pakenkė Patariamojo komiteto narių, atstovaujančių valstybių narių konkurencijos institucijoms, įgaliojimams. Taigi tokiu būdu Komisija savo diskreciją *Lucchini* atžvilgiu įgyvendino savavališkai, o Bendrasis Teismas to nekonstatavo.

82 Dėl analogiškų priežasčių apeliantė teigia, kad Komisija turėjo pakviesti *Ansfer* dalyvauti 2018 m. balandžio 23 d. apklausoje kaip kitą trečiąjį asmenį, nes Komisija savavališkai įgyvendino savo diskreciją ir šios asociacijos atžvilgiu.

83 Komisija teigia, kad apeliantės argumentai yra nepriimtini keliais aspektais. Pirma, šiais argumentais iš esmės siekiama, kad Teisingumo Teismas iš naujo įvertintų pirmojoje instancijoje pateiktas faktines aplinkybes ir įrodymus. Antra, jie nėra grindžiami jokiu konkrečiu priekaištu, jais tik išreiškiamos abejonės. Trečia, jie yra pernelyg bendro pobūdžio ir konkrečiai nesusiję su jokia teisės klaida. Ketvirta, priekaištai, susiję su tuo, kad Komisija tariamai savavališkai įgyvendino savo diskreciją, yra nauji. Bet kuriuo atveju apeliantės argumentai yra nepagrįsti.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

84 Pirmiausia reikia pažymėti, kad apeliantė pabrėžia, jog, nepaisant to, ar aptariamos įmonės ir asociacijos turėjo teisę dalyvauti apklausoje prieš priimant ginčijamą sprendimą, 2018 m. balandžio 23 d. apklausos surengimas dalyvaujant valstybių narių konkurencijos institucijoms neleido joms susidaryti išsamų vaizdą apie kartelio, už kurį Komisija ketino nubausti, kontekstą ir gynybos priemones, ir todėl buvo pažeista apeliantės teisė į gynybą. Vis dėlto iš apeliantės argumentų matyti, kad ji taip pat teigia, jog, nepakvietusi tam tikrų įmonių ar asociacijų dalyvauti toje apklausoje, Komisija pažeidė su apklausomis susijusias procedūrines taisykles.

85 Pirma, kiek tai susiję su *Riva* padėtimi, apeliantė neginčija skundžiamo sprendimo 93 punkte Bendrojo Teismo padarytos išvados, kad ši įmonė neprašė leisti dalyvauti 2018 m. balandžio 23 d. apklausoje. Priešingai, nei reikalaujama pagal šio sprendimo 52 punkte nurodytą jurisprudenciją, apeliantė nepateikia jokių argumentų, konkrečiai skirtų skundžiamame sprendime padarytai teisės klaidai nustatyti. Taigi apeliacinio skundo pirmojo pagrindo antra dalis turi būti atmesta kaip nepriimtina, kiek ji susijusi su *Riva* padėtimi.

86 Antra, kiek tai susiję su įmonių ir asociacijų, kurios galbūt galėtų būti laikomos suinteresuotaisiais trečiaisiais asmenimis, padėtimi, reikia pažymėti, kad, pirma, nors apeliantė ginčija skundžiamo sprendimo 102 punkte nurodyto motyvo, pagal kurį Komisija, nepakvietusi *Leali*, IRO ir Federacijos dalyvauti 2018 m. balandžio 23 d. apklausoje kaip suinteresuotųjų trečiųjų asmenų, nepažeidė apeliantės teisės į gynybą, reikšmingumą, ji nenurodo jokios teisės klaidos šiuo klausimu.

87 Antra, dėl *Lucchini* skundžiamo sprendimo 103 punkte Bendrasis Teismas pažymėjo, kad po to, kai 2017 m. gruodžio 15 d. buvo atnaujinta procedūra, ši įmonė paprašė Komisijos leisti dalyvauti 2018 m. balandžio 23 d. apklausoje ne kaip suinteresuotajam trečiajam asmeniui, o kaip šios procedūros šaliai, be kita ko, tokiu pat pagrindu kaip ir apeliantė. Bendrasis Teismas konstatavo, pirma, kad Komisija nepadarė klaidos, kai atmetė *Lucchini* prašymą, ir, antra, jog vėliau *Lucchini* neteigė, kad galėjo būti pakviesta į apklausą kaip suinteresuotasis trečiasis asmuo. Remdamasis šiomis išvadomis Bendrasis Teismas to sprendimo 104 punkte nusprendė, kad Komisija, nepasiūliusi *Lucchini* dalyvauti 2018 m. balandžio 23 d. apklausoje, nepažeidė procesinės normos, galėjusios turėti įtakos apeliantės teisės į gynybą įgyvendinimui.

88 Šiuo klausimu apeliantė nepatikslina teisinių argumentų, kuriais remdamasi ji kritikuoja tuos skundžiamo sprendimo punktus, o tik prašo Teisingumo Teismo iš naujo išnagrinėti argumentus, kuriuos ji jau buvo pateikusi Bendrajame Teisme, ir iš naujo įvertinti faktines aplinkybes, nenurodydama, kad jos buvo iškraipytos.

89 Pagal SESV 256 straipsnio 1 dalį ir Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio pirmą pastraipą apeliacinį skundą galima paduoti tik teisės klausimais. Tik Bendrasis Teismas turi jurisdikciją konstatuoti ir vertinti reikšmingas faktines aplinkybes ir vertinti įrodymus. Faktinių aplinkybių ir

įrodymų vertinimas, nebent jie buvo iškreipti, nėra teisės klausimas, dėl kurio galima pateikti apeliacinį skundą Teisingumo Teismui (2024 m. vasario 29 d. Sprendimo *Euranimi / Komisija*, C-95/23 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2024:177, 84 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

90 Be to, apeliantės argumentas, kad *Lucchini* prašymas leisti dalyvauti 2018 m. balandžio 23 d. apklausoje kaip procedūros šaliai turėjo būti aiškinamas taip, kad jis taip pat buvo papildomai susijęs su dalyvavimu šioje apklausoje kaip suinteresuotajam trečiajam asmeniui, buvo pirmą kartą pateiktas šiame apeliaciniame skunde.

91 Taigi apeliantės argumentai, kad *Lucchini* turėjo būti pakviesta į 2018 m. balandžio 23 d. apklausą kaip suinteresuotasis trečiasis asmuo, turi būti atmesti kaip nepriimtini, atsižvelgiant į šio sprendimo 38 ir 89 punktuose nurodytą jurisprudenciją.

92 Trečia, dėl *Ansfer* reikia priminti, kad skundžiamo sprendimo 130 punkte Bendrasis Teismas išvardijo tam tikras apeliantės neginčytas faktines aplinkybes, t. y. kad 2002 m. *Ansfer*, sužinojusi apie Komisijos vykdytos procedūros pradėjimą, paprašė leisti dalyvauti 2002 m. birželio 13 d. apklausoje kaip suinteresuotajam trečiajam asmeniui; kad Komisija šį prašymą patenkino; kad *Ansfer* atvyko į minėtą apklausą, kurioje jos atstovas nekalbėjo ir kurioje ji pateikė rašytines pastabas, ir kad tuo remiantis *Ansfer* buvo pakviesta dalyvauti 2002 m. rugsėjo 30 d. apklausoje dėl EAPB sutarties galiojimo pabaigos pasekmių, tačiau ji neatsakė į šį kvietimą ir taip pat neatvyko į šią apklausą.

93 Remdamasis šiomis faktinėmis aplinkybėmis Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 135 punkte konstatavo, kad Komisija galėjo nuspręsti, jog *Ansfer* atsisakė dalyvauti procedūroje arba bent jau nenorėjo toliau plėtoti savo argumentų per 2018 m. balandžio 23 d. apklausą.

94 Nė vienam iš trijų apeliantės pateiktų argumentų dėl tokio vertinimo, apibendrintų šio sprendimo 73–79 punktuose, negalima pritarti.

95 Priešingai, nei apeliantė teigia savo pirmajame priekaište, skundžiamo sprendimo 126–128 punktuose išdėstyti Bendrojo Teismo argumentai neatskleidžia jokio prieštaravimo. To sprendimo 126 ir 127 punktuose patvirtinęs principą, kad subjektas, kuriam yra pripažintas suinteresuotojo trečiojo asmens statusas, išlaiko šį statusą per visą procedūrą, net jeigu ji buvo nutraukta dėl teismo procesų, per kuriuos buvo priimti sprendimai dėl panaikinimo, minėto sprendimo 128 punkte Bendrasis Teismas pabrėžė, kad reikia nustatyti, ar, atsižvelgiant į bylos faktines aplinkybes, *Ansfer* atveju buvo kitaip.

96 Kiek tai susiję su antruoju apeliantės priekaištu, skundžiamo sprendimo 129 punkte padaryta išvada, apibendrinta šio sprendimo 74 punkte, jog apeliantė pripažino, kad *Ansfer* neišlaikė savo suinteresuotumo dalyvauti procedūroje per visą jos trukmę, išties tinkamai neatspindi apeliantės pirmojoje instancijoje pateiktų argumentų. Ji teigė, kad *Ansfer* išlaikė šį statusą, todėl turėjo būti pakviesta dalyvauti 2018 m. balandžio 23 d. apklausoje.

97 Vis dėlto iš tos išvados konteksto matyti, kad Bendrasis Teismas neiškraipė apeliantės argumentų esmės. Iš tiesų skundžiamo sprendimo 123 ir 125 punktuose Bendrasis Teismas priminė, jog apeliantė tvirtino, kad *Ansfer* įgijo suinteresuotojo trečiojo asmens statusą ir jo neprarado per visą procedūrą.

98 Skundžiamo sprendimo 129 punkte žodžiai „apeliantė to neginčija“ gali būti suprantami kaip susiję su to sprendimo 130 punkte išvardytomis ir šio sprendimo 92 punkte apibendrintomis faktinėmis aplinkybėmis. Vis dėlto apeliantė iš tikrųjų neginčijo šių faktinių aplinkybių. Taigi apeliantės nurodyta klaida grindžiama klaidingu skundžiamo sprendimo aiškinimu ir negali lemti skundžiamo sprendimo rezoliucinės dalies panaikinimo.

99 Be to, apeliantė teigia, kad skundžiamo sprendimo 129 punkte Bendrasis Teismas iškraipė ginčijamo sprendimo 110 konstatuojamąją dalį. Vis dėlto toks argumentas grindžiamas klaidingu šios konstatuojamosios dalies aiškinimu. Toje konstatuojamojoje dalyje tik konstatuota, kad bylas nagrinėjantis pareigūnas tam tikru momentu manė, jog *Ansfer* yra suinteresuotasis trečiasis asmuo, tačiau joje nieko nepasakyta apie tai, ar atnaujinus procedūrą ši asociacija išsaugojo šį statusą, be kita ko, per 2018 m. balandžio 23 d. vykusią apklausą.

100 Be to, apeliantė teigia, kad skundžiamo sprendimo 124 punkte Bendrasis Teismas iškraipė jos argumentus pirmojoje instancijoje, kai susiaurino jų apimtį iki 2002 m. buvusios procedūrinės situacijos. Vis dėlto skundžiamo sprendimo 125 punkte Bendrasis Teismas pažymėjo, kad apeliantė teigė, jog *Ansfer* pripažintas suinteresuotojo trečiojo asmens statusas turėjo paskatinti Komisiją pakviesti šią asociaciją į 2018 m. balandžio 23 d. apklausą. Taigi apeliantės argumentas grindžiamas klaidingu skundžiamo sprendimo aiškinimu.

101 Šiomis aplinkybėmis apeliantės argumentų negalima suprasti taip, kad jais taip pat siekiama ginčyti motyvus, kuriais remdamasis Bendrasis Teismas nusprendė, kad Komisija galėjo neinformuoti *Ansfer* apie administracinės procedūros atnaujinimą 2017 m. gruodžio mėn. Šie motyvai, išdėstyti skundžiamo sprendimo 108–122 punktuose, apeliaciniame skunde nekritikuojami, apeliantė tik teigia, kad tie motyvai yra nereikšmingi.

102 Taip pat reikia pažymėti, kad apeliantė tik tvirtino, jog Bendrasis Teismas pažeidė Sprendimo 2011/695 dėl bylas nagrinėjančio pareigūno 5 straipsnio 1 ir 2 dalių bei 6 straipsnio 2 dalies nuostatas, tačiau tiksliai nenurodė skundžiamo sprendimo punktų, kuriuos ketino kritikuoti, ir teisinių argumentų, kuriais konkrečiai grindžiama ši kritika, ir taip pažeidė šio sprendimo 51 punkte nurodytas nuostatas.

103 Priešingai, nei teigia apeliantė, skundžiamo sprendimo 133 punkte Bendrojo Teismo pateiktas vertinimas, pagal kurį gero administravimo sumetimais buvo siekiama išvengti dalyvių daugėjimo, nėra beprasmis. Iš to sprendimo 134 punkto matyti, jog būtent atsižvelgdamas į šį vertinimą Bendrasis Teismas pažymėjo, kad 2002 m. *Ansfer* buvo pakviesta į apklausas kaip suinteresuotasis trečiasis asmuo. Vis dėlto iš skundžiamo sprendimo nematyti, kad Bendrasis Teismas rėmėsi šiuo vertinimu konstatuodamas, jog Komisija nepadarė klaidos, kai nusprendė, kad *Ansfer* vėliau prarado šį statusą.

104 Dėl trečiojo priekaišto pažymėtina, kad Bendrasis Teismas nepadarė jokios teisės klaidos, kai nusprendė, kad subjektas, kuris buvo pripažintas suinteresuotuoju trečiuoju asmeniu, vėliau gali prarasti šį statusą, be kita ko, dėl savo elgesio.

105 Apeliantė, prisidengdama tuo, kad remiasi teisės klaida, iš tikrųjų prašo Teisingumo Teismo iš naujo įvertinti šio sprendimo 92 punkte nurodytas faktines aplinkybes, tačiau neteigia, kad jos buvo iškraipytos. Taigi, remiantis šio sprendimo 89 punkte primintomis nuostatomis, trečiasis priekaištas turi būti atmestas kaip nepriimtinas.

106 Be to, kritikuodama Komisijos atliktą savavališką *Ansfer* situacijos vertinimą, apeliantė šiame apeliaciniame skunde pateikia naują teisinį argumentą, kuris dėl šios priežasties pagal šio sprendimo 38 punkte primintas apeliacinio proceso taisykles turi būti atmestas kaip nepriimtinas.

107 Trečia, dėl kitų trečiųjų asmenų situacijos apeliantė teigia, kad Bendrasis Teismas, pritardamas Komisijos sprendimui nekviesti *Leali*, IRO, *Lucchini*, Federacijos ir *Ansfer* į 2018 m. balandžio 23 d. apklausą, padarė Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 3 dalies pirmo sakinio ir Reglamento Nr. 773/2004 13 straipsnio 3 dalies taikymo klaidą.

108 Tose nuostatose, kaip matyti iš jų formuluotės, numatyta Komisijos galimybė, o ne pareiga, pirma, išklausyti fizinius ar juridinius asmenis, išskyrus asmenis, dėl kurių vyksta procedūra, ir suinteresuotuosius trečiuosius asmenis, ir, antra, paraginti juos raštu pareikšti savo nuomonę ir dalyvauti šalių, kurioms skirtas prieštaravimo pareiškimas, apklausoje. Darytina išvada, kad, kaip Bendrasis Teismas pažymėjo skundžiamo sprendimo 149 punkte, Komisija turi diskreciją nustatyti, ar šių trečiųjų asmenų dalyvavimas gali būti naudingas. Taigi šių nuostatų pažeidimas gali būti konstatuotas tik įrodžius, kad Komisija akivaizdžiai viršijo savo diskrecijos ribas.

109 Vis dėlto apeliantė neteigia, kad taip buvo *Leali*, IMO ir *Federacciai* atveju.

110 Tiesa, apeliantė teigia, kad Komisija savo diskreciją *Lucchini* ir *Ansfer* atžvilgiu įgyvendino savavališkai. Vis dėlto, kadangi šie argumentai pirmą kartą buvo pateikti šiame apeliaciniame skunde, jie turi būti laikomi nepriimtinais, atsižvelgiant į šio sprendimo 38 punkte nurodytą jurisprudenciją.

111 Apeliantė taip pat tvirtina, kad Bendrasis Teismas, neišnagrinėjęs, ar Komisija kokiu nors kitu būdu, išskyrus jai taikomos normos pažeidimą, apribojo jos teisę į gynybą, padarė teisės klaidą. Reikia pažymėti, kad skundžiamo sprendimo 156 punkte Bendrasis Teismas nusprendė, jog apeliantė „neįrodė, kad, nepaisant taisyklės pažeidimo, jai buvo kliudoma pasinaudoti teise į gynybą, nes tam tikra įmonė ar trečiasis asmuo nedalyvavo [2018 m. balandžio 23 d.] apklausoje“.

112 Tokio pasinaudojimo teise į gynybą apribojimo apeliantė taip pat neįrodė savo apeliaciniame skunde.

113 Žinoma, *Leali*, IRO, *Lucchini*, Federacijos ir *Ansfer* dalyvavimas toje apklausoje galėjo būti naudingas, nes galėjo leisti Patariamajam komitetui susidaryti išsamesnį vaizdą apie kartelio kontekstą ir gynybos argumentus. Vis dėlto šio hipotetinio teiginio nepakanka apeliantės teisės į gynybą pažeidimui įrodyti.

114 Vadinasi, apeliacinio skundo pirmojo pagrindo antrą dalį reikia atmesti kaip iš dalies nepriimtiną ir iš dalies nepagrįstą.

Dėl ketvirtos dalies

– *Šalių argumentai*

115 Apeliacinio skundo pirmojo pagrindo ketvirtoje dalyje apeliantė teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai skundžiamo sprendimo 163–195 punktuose konstatavo, pirma, kad du Patariamojo komiteto nariai, kurie nedalyvavo 2018 m. balandžio 23 d. apklausoje, turėjo

reikiamos informacijos, kad galėtų priimti sprendimą žinodami visas aplinkybes, net ir nesant apklausos įrašo, ir, antra, kad tai, jog per apklausą nedalyvavo ataskaitą parengusi konkurencijos institucija, nereiškė, kad šio komiteto nuomonė yra netinkama.

116 Skundžiamo sprendimo 185 punkte Bendrasis Teismas priminė, kad pagal jurisprudenciją, jeigu Patariamajam komitetui nebuvo pateikti svarbūs nauji vertinimo duomenys, turi būti laikoma, kad šis komitetas neturėjo galimybės pateikti savo nuomonės žinodamas visas aplinkybes. Apeliantės nuomone, taip ir buvo nagrinėjamu atveju. Apeliantė teigia, kad jos žodinės pastabos per 2018 m. balandžio 23 d. apklausą buvo tik iš dalies pakartotos Patariamajam komitetui pateiktuose dokumentuose. Taigi per šią apklausą ji, be kita ko, aptarė dabartinės padėties metalurgijos sektoriuje klausimą.

117 Taigi, nepalyginęs per procesą pirmojoje instancijoje pateiktų A.7 ir E.1 priedų turinio, Bendrasis Teismas neišnagrinėjo įrodymų arba bent jau iškraipė tam tikrus bylos medžiagoje esančius dokumentus. Šiomis aplinkybėmis apeliantė mano, kad dėl to, jog neturėjo apklausos įrašo, Patariamasis komitetas neturėjo galimybės susipažinti su svarbia ir nauja vertinimo informacija.

118 Dėl priekaišto, susijusio su tuo, kad apklausoje nedalyvavo ataskaitą parengusi konkurencijos institucija, apeliantė atkreipia dėmesį į sprendimą, kuriuo Bendrasis Teismas rėmėsi skundžiamo sprendimo 194 punkte ir konstatavo, kad šios institucijos dalyvavimas apklausoje nebuvo būtinas, ir prašo Teisingumo Teismo „išaiškinti šį klausimą“. Šiuo klausimu apeliantė pažymi, kad byloje, kurioje buvo priimtas tas sprendimas, valstybių narių konkurencijos institucijos gavo apklausos protokolo kopiją, o šioje byloje taip nebuvo. Be to, atsižvelgiant į ataskaitą parengusios konkurencijos institucijos svarbą Patariamajame komitete, būtų nelogiška manyti, kad ši institucija galėtų patvirtinti apklausos, kurioje ji nedalyvavo, tinkamumą.

119 Komisija teigia, kad apeliantės argumentai yra nepriimtini ir bet kuriuo atveju nepagrįsti.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

120 Pirma, apeliantė iš esmės teigia, kad per 2018 m. balandžio 23 d. apklausą ji žodžiu pateikė svarbios ir naujos informacijos. Kadangi per šią apklausą nebuvo dviejų Patariamojo komiteto narių, neturėdamas apklausos įrašo, šis komitetas pateikė savo nuomonę nežinodamas visų aplinkybių.

121 Reikia pažymėti, kad skundžiamo sprendimo 186 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, jog nagrinėjamu atveju apeliantė netvirtino, kad tos apklausos įrašo nepateikimas galėjo suklaidinti Patariamąjį komitetą esminiais klausimais ir kad ji nepateikė jokios informacijos apie tai, kad jos rašytiniai atsakymai į prieštaravimo pareiškimą, kurie buvo perduoti komitetui, galimai skyrėsi nuo žodinių pastabų per minėtą apklausą.

122 Apeliaciniame skunde apeliantė neginčijo to skundžiamo sprendimo punkto. Darytina išvada, kad argumentai, susiję su tuo, kad apeliantės žodinės pastabos, pateiktos per 2018 m. balandžio 23 d. apklausą, ir Patariamojo komiteto turimų dokumentų turinys galimai skyrėsi, buvo pirmą kartą pateikti Teisingumo Teisme, todėl, remiantis šio sprendimo 38 punkte nurodyta jurisprudencija, yra nepriimtini.

123 Žinoma, apeliantė ginčija skundžiamo sprendimo 187 punkte nurodytą motyvą, kad išnagrinėjus bylos medžiagą neatskleista jokių duomenų, kurie leistų suabejoti tuo, kad Patariamasis komitetas per savo posėdį iš tikrųjų turėjo jo svarstymams reikalingos informacijos. Vis dėlto

apeliantė, prisidengdama tuo, kad buvo iškraipyti įrodymai ir bylos medžiaga, iš tikrųjų tik bendrai nurodo du bylos medžiagoje esančius dokumentus ir išvardija tam tikrus tariamai naujus klausimus, kuriuos ji aptarė per 2018 m. balandžio 23 d. apklausą, ir nepateikia jokio paaiškinimo, galinčio patvirtinti tokio iškraipymo buvimą. Konkrečiai kalbant, ieškovė tvirtina, kad per tą apklausą ji kalbėjo apie dabartinę padėtį plieno sektoriuje, taip pat atsižvelgdama į 2018 m. kovo mėn. paskelbtą pranešimą apie tyrimo pradėjimą siekiant taikyti apsaugos priemones, susijusias su plieno produktų importu. Vis dėlto šio teiginio nepakanka siekiant įrodyti, kad apeliantės žodiniuose pareiškimuose per minėtą apklausą buvo svarbių ir naujų vertinimo elementų, palyginti su Patariamajam komitetui pateiktų dokumentų turiniu.

124 Antra, apeliantė tik prašo Teisingumo Teismo pateikti „išaiškinimą“, tačiau nepateikia teisinių argumentų, kuriais būtų konkrečiai grindžiamas jos prašymas panaikinti skundžiamą sprendimą, o tai neatitinka jai pagal šio sprendimo 51 punkte nurodytą jurisprudenciją tenkančios pareigos.

125 Be to, apeliantė teigia, kad būtų nelogiška manyti, jog ataskaitą parengusi konkurencijos institucija galėtų patvirtinti apklausos, kurioje nedalyvavo, tinkamumą, ir nepateikia jokio teisinio argumento, kuriuo būtų konkrečiai siekiama ginčyti skundžiamo sprendimo 192 ir 193 punktuose išdėstytus motyvus.

126 Darytina išvada, kad apeliacinio skundo pirmojo pagrindo ketvirtą dalį, taigi ir visą šį pagrindą, reikia atmesti kaip iš dalies nepriimtinus ir iš dalies nepagrįstus.

Dėl apeliacinio skundo penktojo pagrindo

Šalių argumentai

127 Apeliacinio skundo penktajame pagrinde apeliantė teigia, kad skundžiamo sprendimo 349–367 punktuose išdėstyti motyvai, kuriais remdamasis Bendrasis Teismas atmetė neteisėtumu grindžiamą prieštaravimą, susijusį su Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsniu, yra teisiškai klaidingi.

128 Pirma, apeliantė primena, kad toje nuostatoje numatyta, jog senaties termino nutrūkimo atveju senaties terminas sueina ne vėliau kaip per dešimt metų. Nagrinėjamu atveju dėl senaties termino sustabdymo vykstant teismo procesui procedūra truko daugiau nei 20 metų, skaičiuojant nuo pažeidimo nutraukimo, t. y. daugiau nei dvigubai ilgiau nei įprastas senaties terminas. Ši aplinkybė įrodo, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas neteisingai suderino teisinio saugumo ir teisės laikymosi reikalavimus.

129 Antra, Bendrojo Teismo motyvai esą verčia apeliantę sutikti arba su neteisėta sankcija, arba būti persekiojamai neribotą laiką. Tačiau Komisija neturėtų turėti galimybės gauti naudos iš savo klaidų, kad jai būtų pratęstas nustatytas terminas skirti sankcijas. Be to, teisė į teisminę gynybą neturėtų atsisukti prieš teisės subjektą, kai jo nenaudai Komisijos įgaliojimams skirti sankcijas faktiškai netaikomas senaties terminas.

130 Trečia, apeliantė pažymi, kad, kai pažeidžiamas protingas terminas, atitinkamos įmonės gali prašyti panaikinti sprendimą, kuriuo konstatuojamas pažeidimas, jeigu šis pažeidimas trukdė joms įgyvendinti teisę į gynybą, arba pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo. Apeliantės nuomone, vienintelė priemonė, galinti užtikrinti visapusišką protingo termino principo apsaugą, yra sprendimo, priimto akivaizdžiai pažeidus šį terminą, panaikinimas, neatsižvelgiant į senaties

termino pasibaigimą. Reglamento Nr. 1/2003 37 konstatuojamoji dalis, pagal kurią šis reglamentas turi būti aiškinamas ir taikomas atsižvelgiant į Chartijoje pripažintas pagrindines teises ir principus, visiškai neatspindėta šio reglamento 25 straipsnio formuluotėje.

131 Ketvirta, dėl proporcingumo principo apeliantė teigia, kad Bendrasis Teismas rėmėsi, be kita ko, 2002 m. spalio 15 d. Sprendimu *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija* (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582, 144 punktas), nors generalinis advokatas Y. Bot kritikavo tą sprendimą savo išvadoje byloje *ThyssenKrupp Nirosta / Komisija* (C-352/09 P, EU:C:2010:635, 183–185 punktai). Bendrasis Teismas neatsakė į apeliantės siūlymą, kuriuo ji ragino patvirtinti toje išvadoje siūlomą sprendimą.

132 Taryba ir Komisija ginčija apeliantės argumentus.

Teisingumo Teismo vertinimas

133 Kaip Bendrasis Teismas priminė skundžiamo sprendimo 354 punkte, Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnis yra Sąjungos teisės aktų leidėjo įgyvendinant jam suteiktus įgaliojimus atlikto dviejų tikslų, t. y. viena vertus, būtinybės užtikrinti teisinį saugumą, užkertant kelią nepabaigiamam bėgant laikui nusistovėjusių situacijų kvestionavimui, ir, kita vertus, reikalavimo užtikrinti teisės laikymąsi nustatant Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimus, už juos persekiojant ir baudžiant, derinimo rezultatas.

134 Kaip Bendrasis Teismas pažymėjo skundžiamo sprendimo 355 ir 356 punktuose, Sąjungos teisės aktų leidėjas, siekdamas suderinti šiuos tikslus, neperžengė savo diskrecijos ribų. Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 1 dalies b punkte ir 25 straipsnio 5 dalyje dėl bylų, susijusių su SESV 101 ir 102 straipsnių pažeidimais, numatyta, kad senaties terminas sueina praėjus penkeriems metams, o senaties termino nutraukimo atveju – vėliausiai tą dieną, kai pasibaigia laikotarpis, lygus dvigubam senaties terminui, per kurį Komisija neskiria vienkartinės ar periodinės baudos. Iš šių nuostatų matyti, kad šios institucijos teisė skirti sankcijas yra griežtai apribota.

135 Šio derinimo rezultatas taip pat atitinka proporcingumo principą, kaip Bendrasis Teismas pripažino skundžiamo sprendimo 359–366 punktuose.

136 Tiesa, jeigu Sąjungos teisme pareiškiamas ieškinys, senaties terminas pagal Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 6 dalį lieka sustabdytas, kol baigsis šis teismo procesas. Kaip Bendrasis Teismas iš esmės pažymėjo skundžiamo sprendimo 363 punkte, šiuo sustabdymu Komisija apsaugoma nuo senaties pasekmių tais atvejais, kai šios institucijos neveikimą lemia ne jos aplaidumas. Galimybė, kad dėl tokių sustabdymo laikotarpių bendra procedūros trukmė reikšmingai viršys, kaip šiuo atveju, Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 1 dalies b punkte nustatytą penkerių ar dešimties metų senaties terminą arba, jam nutrūkus, šio reglamento 25 straipsnio 5 dalyje numatytą dešimties metų terminą, neleidžia manyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas viršijo savo diskrecijos ribas.

137 Kaip Bendrasis Teismas iš esmės nurodė skundžiamo sprendimo 356 punkte, teisės subjektai, manantys, kad jų atžvilgiu vykdoma nepagrįstai ilga procedūra, gali pasiekti, kad pasibaigus šiai procedūrai priimtas sprendimas būtų panaikintas, jeigu dėl šios trukmės buvo pažeista teisė į gynybą arba, jeigu ji nebuvo pažeista, pareikšti Sąjungos teisme ieškinį dėl žalos atlyginimo.

138 Tai, kad šiuo atveju bendra procedūros trukmė viršija dvidešimt metų, neleidžia daryti išvados, kad Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnis yra neteisėtas.

139 Šios išvados nepaneigia kiti apeliantės nurodyti argumentai.

140 Pirma, atsižvelgiant į šio sprendimo 134 punkte primintus senaties terminus ir nepaisant nagrinėjamos procedūros trukmės, apeliantė negali teigti, kad kyla pavojus, jog Komisija ją persekios neribotą laiką arba kad šios institucijos įgaliojimų skirti sankcijas senaties terminas faktiškai niekada nesibaigs.

141 Antra, sunkumų, kurių teisės subjektui gali kilti mėginant įgyvendinti šio sprendimo 137 punkte nurodytas teisių gynimo priemones, kad ir kokie dideli jie būtų, negali pakakti, kad būtų galima manyti, jog tik sprendimo, kuriuo jam paskirta sankcija, panaikinimas yra veiksminga teisių gynimo priemonė protingo termino pažeidimo atveju, neatsižvelgiant į senaties termino pasibaigimą.

142 Trečia, apeliantė nurodo tik tai, kad Chartijoje pripažintų pagrindinių teisių ir principų paisymas, nors ir primintas Reglamento Nr. 1/2003 37 konstatuojamojoje dalyje, neatsispindi šio reglamento 25 straipsnio formuluotėje, tačiau nepateikia jokių paaiškinimų šiuo klausimu.

143 Ketvirta, dėl generalinio advokato Y. Bot išvados byloje *ThyssenKrupp Nirosta / Komisija* (C-352/09 P, EU:C:2010:635) 183–185 punktuose pasiūlyto aiškinimo svarbos šiai bylai pakanka priminti, kad, kaip, beje, pripažįsta pati apeliantė, jis nebuvo atspindėtas nei toje byloje priimtame sprendime, nei apskritai Teisingumo Teismo jurisprudencijoje.

144 Galiausiai dėl apeliantės teiginio, kad Bendrasis Teismas skundžiamame sprendime turėjo pareikšti savo poziciją dėl tos generalinio advokato Y. Bot išvados byloje *ThyssenKrupp Nirosta / Komisija* (C-352/09 P, EU:C:2010:635) ištraukos ir šiuo klausimu nepriėmė jokio sprendimo, reikia pažymėti, kad toje ištraukoje buvo pateiktas siūlymas ne dėl nagrinėjamų taisyklių galiojimo, o dėl jų aiškinimo. Vadinasi, toje išvadoje išreikšta pozicija bet kuriuo atveju negali patvirtinti apeliacinio skundo penktajame pagrinde nurodyto neteisėtumu grindžiamo prieštaravimo.

145 Darytina išvada, kad apeliacinio skundo penktasis pagrindas turi būti atmestas kaip nepagrįstas.

Dėl apeliacinio skundo antrojo pagrindo

146 Apeliacinio skundo antrajame pagrinde apeliantė ginčija motyvus, kuriais remdamasis Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 229–272 punktuose konstatavo, kad protingo termino principas nebuvo pažeistas.

147 Šį apeliacinio skundo pagrindą sudaro trys dalys.

148 Pirmose dviejose dalyse apeliantė ginčija, pirma, Bendrojo Teismo vertinimus, susijusius su 2009 m. sprendimo ir ginčijamo sprendimo priėmimo procedūros trukme, ir, antra, vertinimus, susijusius su visa procedūros trukme, kuri ginčijamo sprendimo priėmimo dieną jau viršijo 19 metų.

149 Trečioje dalyje ji ginčija Bendrojo Teismo vertinimą, kad procedūros trukmė nepažeidė jos teisės į gynybą.

150 Kaip Bendrasis Teismas iš esmės priminė skundžiamo sprendimo 215 punkte, protingo termino laikymosi principo pažeidimas gali pateisinti sprendimo, priimto pasibaigus SESV 101 ar 102 straipsniu grindžiamai administracinei procedūrai, panaikinimą, tik jeigu juo taip pat pažeidžiama atitinkamos įmonės teisė į gynybą (šiuo klausimu žr. 2016 m. birželio 9 d. Sprendimo *PROAS / Komisija*, C-616/13 P, EU:C:2016:415, 74–76 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

151 Iš to matyti, kad, kaip Bendrasis Teismas pažymėjo skundžiamo sprendimo 230 punkte, dėl procedūros trukmės ginčijamas sprendimas gali būti panaikintas, jeigu tenkinamos dvi kumuliacinės sąlygos: pirma, trukmė turi būti neprotinga ir, antra, protingo termino viršijimas turi trukdyti įgyvendinti teisę į gynybą.

152 Apeliacinio skundo antrojo pagrindo trečią dalį reikia nagrinėti atsižvelgiant būtent į antrąją iš šių sąlygų.

Šalių argumentai

153 Apeliacinio skundo antrojo pagrindo trečioje dalyje apeliantė tvirtina, kad, priešingai skundžiamo sprendimo 266–272 punktuose pateiktiems vertinimams, procedūros trukmė pažeidė jos teisę į gynybą ir sukėlė jai žalos. Konkrečiai kalbant, būtent dėl pernelyg ilgos šios procedūros trukmės dauguma subjektų, kurie būtų galėję pateikti jos gynybai naudingų įrodymų, įskaitant kaltę paneigiančius įrodymus, negalėjo dalyvauti 2018 m. balandžio 23 d. apklausoje. Jei visos suinteresuotosios šalys būtų galėjusios būti išklausytos dėl prieštaravimų esmės prieš priimant 2002 m. sprendimą arba 2009 m. sprendimą, Komisija būtų galėjusi priimti kitokį sprendimą.

154 Komisija mano, kad šie argumentai nepriimtini ir bet kuriuo atveju nepagrįsti.

Teisingumo Teismo vertinimas

155 Priešingai, nei teigia Komisija, apeliantė prašo Teisingumo Teismo ne tik iš naujo išnagrinėti ieškinį pirmojoje instancijoje ir iš naujo įvertinti faktines aplinkybes, tiksliai nenurodydama skundžiamame sprendime padarytų klaidų. Vis dėlto siekdama įrodyti, kad dėl procedūros trukmės buvo pažeista jos teisė į gynybą, apeliantė pakartoja argumentus, nurodytus šio apeliacinio skundo pirmajame pagrinde, kuris šio sprendimo 126 punkte buvo atmestas kaip iš dalies nepriimtinas ir iš dalies nepagrįstas.

156 Todėl apeliacinio skundo antrojo pagrindo trečia dalis taip pat turi būti atmesta.

157 Darytina išvada, kad netenkinama viena iš dviejų šio sprendimo 151 punkte nurodytų sąlygų, reikalingų tam, kad sprendimas galėtų būti panaikintas dėl protingo termino principo pažeidimo.

158 Taigi apeliacinio skundo antrasis pagrindas, grindžiamas protingo termino principo pažeidimu, turi būti atmestas kaip nepagrįstas, nesant reikalo nagrinėti šio pagrindo pirmos ir antros dalių.

Dėl apeliacinio skundo trečiojo pagrindo

Dėl pirmos dalies

– *Šalių argumentai*

159 Apeliacinio skundo trečiojo pagrindo pirmoje dalyje apeliantė tvirtina, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai skundžiamo sprendimo 275–296 punktuose konstatavo, jog Komisija pakankamai paaiškino priežastis, dėl kurių priėmė naują sprendimą, kuriuo skiriama bauda.

160 Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 282–287 punktuose iš esmės konstatavo, pirma, kad Komisija nurodė, jog procedūros trukmė nelemia protingo termino principo pažeidimo ir kad įmonių teisė į gynybą nebuvo pažeista, nes, viena, šios įmonės galėjo pateikti savo pastabas dėl procedūros atnaujinimo ir, kita, jos taip pat pateikė savo argumentus per 2018 m. balandžio 23 d. apklausą; antra, Komisija padarė išvadą, jog palyginus bendrąjį interesą veiksmingai taikyti konkurencijos taisykles ir rūpestį sušvelninti galimas jos padarytų procedūrinių klaidų pasekmes, tik ginčijamo sprendimo priėmimas būtų jai leidęs įsitikinti, kad pažeidimą padarę asmenys neliks nenubausti ir iš tikrųjų bus atgrasyti nuo panašaus elgesio ateityje, ir, trečia, kad ši institucija nusprendė 50 % sumažinti paskirtas baudas, siekdama sušvelninti neigiamas pasekmes, kurias galėjo sukelti procedūros trukmė.

161 Apeliantės teigimu, pirmasis ir trečiasis iš šių argumentų nėra reikšmingi siekiant patikrinti, ar buvo laikomas Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnio 1 dalies paskutinio sakinio nuostatų, pagal kurias Komisija gali konstatuoti, kad praeityje buvo padarytas Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimas, tik jei ji turi teisėtą interesą tai daryti. Antrasis iš šių argumentų, nurodytas skundžiamo sprendimo 284–286 punktuose, nėra pakankamas motyvas Bendrojo Teismo vertinimui pagrįsti, nes jeigu tik sankcijos skyrimas leistų Komisijai užtikrinti, kad neliktų nenubausta už konkurencijos taisyklių pažeidimus ir recidyvą, šiuo reglamentu jai suteikta diskrecija netektų prasmės.

162 Bet kuriuo atveju apeliantė mano, kad motyvai, kuriuos Komisija nurodė siekdama pateisinti ginčijamo sprendimo priėmimą ir kuriuos patvirtino Bendrasis Teismas, yra nepagrįsti.

163 Pirma, skundžiamo sprendimo 290 punkte Bendrasis Teismas klaidingai konstatavo, kad ginčijamo sprendimo 567 konstatuojamojoje dalyje Komisija atsakė į apeliantės argumentą, kuriuo jai priekaištauta nepaaiškinus, kodėl, nors Italijos rinka smarkiai pasikeitė, palyginti su nustatytu pažeidimo laikotarpiu, 2019 m. liepos mėn. apeliantei reikėjo skirti sankciją už elgesį, buvusį daugiau nei prieš 30 metų. Toje ginčijamo sprendimo konstatuojamojoje dalyje, kurioje pabrėžiamas atgrasomasis sankcijos poveikis, nepaaiškinta, kodėl šis poveikis išlieka reikšmingas, nors iš tikrųjų jis buvo reikšmingas tik 2000 m. Komisijai pradėjus tyrimą. Minėtoje konstatuojamojoje dalyje taip pat nepaaiškinta, kodėl atgrasomasis poveikis turėtų būti „ypač pageidautinas“ tokioje rinkoje, kokia yra Italijos gelžbetonio armatūros rinka.

164 Antra, Bendrasis Teismas nekonstatavo, kad ginčijamo sprendimo 562 konstatuojamojoje dalyje pateiktas teiginys, jog svarbu neleisti įmonėms „tęsti arba atnaujinti antikonkurencinį elgesį, nenustačius jų ankstesnės atsakomybės už padarytą pažeidimą“, yra bendro pobūdžio.

165 Komisija nesutinka su šiais argumentais.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

166 Reikia priminti, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją SESV 296 straipsnyje reikalaujamas Sąjungos institucijų aktų motyvavimas turi atitikti konkretaus teisės akto pobūdį ir aiškiai bei nedviprasmiškai atskleisti institucijos, priėmusios šį aktą, argumentus taip, kad suinteresuotieji asmenys galėtų sužinoti priimtą aktą pagrindžiančius motyvus, o kompetentingas teismas – vykdyti jo kontrolę (šiuo klausimu žr. 2023 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Altice Group Lux / Komisija*, C-746/21 P, EU:C:2023:836, 217 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

167 Nagrinėjamu atveju Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai skundžiamo sprendimo 288 punkte konstatavo, kad Komisija pateikė išsamius motyvus, iš kurių aiškiai ir nedviprasmiškai matyti argumentai, kuriais ji rėmėsi, siekdama pateisinti naujo sprendimo skirti sankcijas priėmimą, nepaisant dviejų ankstesnio panaikinimo atvejų.

168 Šiuo klausimu ginčijamame sprendime pateiktuose ir skundžiamo sprendimo 282–287 punktuose Bendrojo Teismo apibendrintuose paaiškinimuose pakankamai aiškiai nurodytos priežastys, dėl kurių Komisija priėmė naują sprendimą, kuriuo paskyrė baudą.

169 Šiuo klausimu, pirma, reikia pažymėti, kad apeliantės pateikta šių priežasčių santrauka, nurodyta šio sprendimo 160 punkte, nėra išsami, nes joje nepaminėta, jog skundžiamo sprendimo 285 punkte Bendrasis Teismas priminė, kad ginčijamo sprendimo 560 ir 561 konstatuojamosiose dalyse Komisija pažymėjo, jog įmonės, kurioms skirtas ginčijamas sprendimas, vienuolika metų dalyvavo darant pažeidimą, kuris laikomas vienu didžiausių apribojimų konkurencijos srityje, ir kad tokiomis aplinkybėmis pakartotinio sprendimo, kuriuo konstatuojamas šių įmonių dalyvavimas darant minėtą pažeidimą, nepriėmimas prieštarautų bendrajam interesui užtikrinti veiksmingą Sąjungos konkurencijos teisės taikymą ir viršytų interesą sušvelninti minėtų įmonių galimo pagrindinių teisių pažeidimo pasekmes. Be to, šios išvados pakako paaiškinti, kodėl Komisija manė, kad buvo teisėtas interesas priimti ginčijamą sprendimą, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnio 1 dalį.

170 Antra, kaip skundžiamo sprendimo 280 punkte pažymėjo Bendrasis Teismas, panaikinus du pirmuosius Komisijos priimtus sprendimus skirti sankcijas už nagrinėjamą kartelį ir ypač ilgą laiką, praėjusį nuo pirmųjų tyrimo veiksmų iki ginčijamo sprendimo priėmimo, ši institucija turėjo atsižvelgti į šias aplinkybes, kai išdėstė priežastis, dėl kurių manė, kad pagrįsta priimti naują sprendimą, kuriuo skiriamos sankcijos. Priešingai, nei tvirtina apeliantė, šie skundžiamo sprendimo 282 ir 287 punktuose nurodyti argumentai yra reikšmingi.

171 Šio sprendimo 167 punkte pateikto vertinimo nepaneigia argumentai, kuriais apeliantė ginčija ginčijamo sprendimo motyvus, pateisinančius teisėtą interesą priimti ginčijamą sprendimą.

172 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pareiga motyvuoti sprendimus yra esminis procedūrinis reikalavimas, kurį reikia atskirti nuo motyvų pagrįstumo klausimo, iš esmės susijusio su ginčijamo akto teisėtumu. Iš tikrųjų tam tikro sprendimo motyvavimas formaliai atskleidžia motyvus, kuriais jis grindžiamas. Jeigu šiuose motyvuose yra klaidų, jos lemia sprendimo neteisėtumą iš esmės, bet ne jo motyvavimo trūkumą, nes motyvavimo gali pakakti net pateikiant klaidingus motyvus (2024 m. balandžio 18 d. Sprendimo *Dumitrescu ir kt. / Komisija ir Teisingumo Teismas*, C-567/22 P–C-570/22 P, EU:C:2024:336, 46 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

173 Apeliantė, nurodydama pareigos motyvuoti pažeidimą, iš tikrųjų siekia ginčyti motyvų, kuriais grindžiamas ginčijamas sprendimas, pagrįstumą.

174 Šie argumentai negali paneigti skundžiamo sprendimo 275–296 punktų, kuriuose Bendrasis Teismas nusprendė, kad nagrinėjamu atveju Komisija nepažeidė pareigos motyvuoti.

175 Darytina išvada, kad apeliacinio skundo trečiojo pagrindo pirma dalis turi būti atmesta kaip nepagrįsta.

Dėl antros dalies

– *Šalių argumentai*

176 Apeliacinio skundo trečiojo pagrindo antroje dalyje apeliantė iš esmės teigia, kad skundžiamo sprendimo 298–302 punktuose Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą ir pažeidė pareigą motyvuoti, kiek tai susiję su ginčijamo sprendimo atgrasomuoju poveikiu.

177 Pirma, Bendrasis Teismas neatsakė į apeliantės argumentą, susijusį su tuo, kad *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija) 2020 m. sausio 21 d. sprendimu patvirtino kito kartelio, kuriame tariamai dalyvavo apeliantė, nebuvimą. Iš to sprendimo matyti, kad nuo 2000 m. apeliantė vykdė veiklą laikydamasi konkurencijos taisyklių, todėl 2002 m. sprendime nurodytas atgrasymo tikslas buvo visiškai pasiektas.

178 Antra, skundžiamo sprendimo 298 punkte Bendrasis Teismas esą tik pateikė bendrus argumentus dėl ginčijamo sprendimo atgrasomojo poveikio.

179 Trečia, apeliantė teigia, kad skundžiamo sprendimo motyvai yra prieštaringi. Iš jo 299 punkto matyti, kad, kaip nurodė Bendrasis Teismas, sprendimas paskirti sankciją ginčijamame sprendime atgrasymo požiūriu pateisinamas tuo, kad, panaikinus 2002 m. ir 2009 m. sprendimus, šiais sprendimais paskirtų baudų suma buvo grąžinta. Minėto sprendimo 660 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, kad atgrasymo tikslas apeliantės atžvilgiu jau buvo įgyvendintas bent iš dalies, pirma, 2002 m. ir 2009 m. sprendimuose jai skirtomis sankcijomis.

180 Ketvirta, skundžiamo sprendimo 300 ir 301 punktuose Bendrasis Teismas neatsižvelgė į tai, kad dviejų sankcijų nustatymas 2002 m. ir 2009 m. sprendimais ir su tuo susijusios bylinėjimosi išlaidos jau buvo sankcija jai, be kita ko, pakenkusi jos reputacijai. Šiuo klausimu apeliantė pažymi, kad iš Bendrojo Teismo jurisprudencijos, be kita ko, 2018 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Biogaran / Komisija*, T-677/14, EU:T:2018:910, matyti, jog reikia atsižvelgti į didelę žalą reputacijai, kilusią dėl konstatavimo, kad juridinis asmuo dalyvavo darant konkurencijos taisyklių pažeidimą. Be to, šiuo klausimu skundžiamame sprendime išdėstyti motyvai dėl savo bendro pobūdžio panašūs į motyvavimo stoką.

181 Komisija nesutinka su šiais argumentais.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

182 Pirma, reikia pažymėti, jog 2020 m. sausio 21 d. *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) sprendime, kuriuo remiasi apeliantė, buvo konstatuota, kad dėl kito kartelio, kuriame ieškovė tariamai dalyvavo, pažeidimas nebuvo padarytas. Bet kuriuo atveju tas sprendimas neleidžia nustatyti, kad

nuo 2000 m. ji vykdė savo veiklą laikydamasi konkurencijos taisyklių ir kad atgrasymo tikslas, kurio jau buvo siekiama 2002 m. sprendimu, jau buvo pasiektas. Šiomis aplinkybėmis Bendrojo Teismo negalima kritikuoti dėl to, kad jis skundžiamame sprendime nepareiškė savo pozicijos dėl to teismo sprendimo.

183 Antra, reikia priminti, kad skundžiamo sprendimo 298 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, jog Komisija, atsižvelgdama į konstatuoto pažeidimo sunkumą, galėjo nuspręsti, kad sprendimo priėmimas ir sankcijos skyrimas buvo pateisinami atgrasomuoju poveikiu, kurį tas sprendimas ir jame numatyta sankcija galėjo turėti rinkose. Šis vertinimas paaiškintas skundžiamo sprendimo 299 punkte, kuriame Bendrasis Teismas pabrėžė, kad būtent baudos mokėjimas turi atgrasomąjį poveikį po 2002 m. ir 2009 m. sprendimų panaikinimo. Iš to matyti, kad to sprendimo 298 punkte, aiškinamame kartu su jo 299 punktu, tikrai pateikiami ne bendro pobūdžio argumentai, bet aiškiai ir nedviprasmiškai išdėstomi Bendrojo Teismo motyvai.

184 Trečia, priešingai, nei teigia apeliantė, tarp skundžiamo sprendimo 299 ir 660 punktuose išdėstytų motyvų nėra jokio prieštaravimo. Nors pastarajame punkte, esančiame skundžiamo sprendimo dalyje, kurioje Bendrasis Teismas, įgyvendindamas neribotą jurisdikciją, nagrinėjo, ar reikia papildomai sumažinti apeliantei skirtą baudą, Bendrasis Teismas pripažino, kad 2002 m. ir 2009 m. sprendimai jau turėjo tam tikrą atgrasomąjį poveikį, iš konteksto, visų pirma iš to sprendimo 658, 659 ir 661 punktų, aiškiai matyti, jog Bendrasis Teismas laikėsi pozicijos, kad atgrasymo tikslas nebuvo visiškai pasiektas prieš priimant ginčijamą sprendimą. Tokiomis aplinkybėmis sankcijos skyrimas apeliantei tame sprendime iš tiesų galėjo būti laikomas pateisinamu atsižvelgiant į būtinybę užtikrinti atgrasomąjį poveikį, kaip Bendrasis Teismas pažymėjo skundžiamo sprendimo 299 punkte.

185 Ketvirta, reikia pažymėti, jog skundžiamo sprendimo 300 ir 301 punktuose Bendrasis Teismas nusprendė, kad baudos skyrimu šiuo atveju siekta ne tik suteikti ginčijamam sprendimui tam tikrą atgrasomąjį poveikį, bet ir išvengti, kad atitinkamos įmonės liktų visiškai nenubaustos.

186 Kadangi 2002 m. ir 2009 m. sprendimai buvo panaikinti ir atitinkamos baudos buvo grąžintos kartu su palūkanomis, tik naujas sprendimas, kuriuo apeliantei skiriama bauda, galėjo užtikrinti, kad jos dalyvavimas ginčijamame sprendime nurodytame kartelyje neliks nenubaustas.

187 Dėl išlaidų, susijusių su dviem ginčais, kilusiais po 2002 m. sprendimo priėmimo, pakanka pažymėti, kad 2007 m. spalio 25 d. Sprendime *Ferriere Nord / Komisija* (T-94/03, EU:T:2007:320) Bendrasis Teismas nurodė Komisijai padengti ieškovės patirtas bylinėjimosi išlaidas, o 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendime *Ferriere Nord / Komisija* (C-88/15 P, EU:C:2017:716) Teisingumo Teismas nurodė Komisijai padengti apeliantės bylinėjimosi išlaidas, patirtas pirmojoje instancijoje ir apeliaciniame procese, per kurį buvo priimtas tas sprendimas.

188 Be to, tiesa, kad 2018 m. gruodžio 12 d. Sprendime *Biogaran / Komisija* (T-677/14, EU:T:2018:910), kuriuo remiasi apeliantė, Bendrasis Teismas atsižvelgė į didelę žalą reputacijai, fizinio ar juridinio asmens patirtą konstatavus, kad jis dalyvavo darant konkurencijos taisyklių pažeidimą. Vis dėlto atliekant šį vertinimą siekta ne nurodyti, kad tokia žala yra tam tikros formos sankcija, skiriama Komisijos sprendimu konstatavus pažeidimą, bet paaiškinti, kodėl būtina, kad ši institucija pateiktų tikslių ir nuoseklių įrodymų tokiam pažeidimui įrodyti.

189 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai skundžiamo sprendimo 300 punkte konstatavo, kad baudos skyrimu ginčijamame sprendime buvo siekiama išvengti visiško atitinkamų įmonių nebaudžiamumo.

190 Darytina išvada, kad apeliacinio skundo trečiojo pagrindo antra dalis turi būti atmesta kaip nepagrįsta.

Dėl trečios dalies

– *Šalių argumentai*

191 Apeliacinio skundo trečiojo pagrindo trečioje dalyje apeliantė teigia, kad Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 304–307 punktuose nesilaikė pareigos motyvuoti, nes neatsakė į jos argumentą dėl EŽTK 6 straipsnio 1 dalies pažeidimo.

192 Komisija nesutinka su šiais argumentais.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

193 Skundžiamo sprendimo 303 punkte Bendrasis Teismas pažymėjo, kad apeliantė pirmojoje instancijoje teigė, jog vien dėl to, kad per visą procedūrą ji turėjo kaltinamosios statusą, jai buvo skirta pakankama bausmė. Bendrasis Teismas atmetė šį argumentą ir to sprendimo 304 ir 305 punktuose konstatavo, kad, atsižvelgiant į dviejų sprendimų, priimtų iki ginčijamo sprendimo priėmimo, panaikinimą, apeliantė dar nebuvo nubausta už Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimą ir kad tokiomis aplinkybėmis priimant ginčijamą sprendimą buvo siekiama užtikrinti, kad apeliantė iš tikrųjų būtų nubausta už šį pažeidimą.

194 Grįsdama apeliacinio skundo trečiojo pagrindo trečią dalį, apeliantė pakartoja, kad jai jau buvo skirta sankcija prieš priimant ginčijamą sprendimą, tačiau nepateikia jokių argumentų, kuriais būtų konkrečiai ginčijami skundžiamo sprendimo 304 ir 305 punktuose išdėstyti Bendrojo Teismo argumentai. Ji tik teigia, kad Bendrasis Teismas nepriėmė sprendimo dėl jos argumento, susijusio su EŽTK 6 straipsnio 1 dalies pažeidimu.

195 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad ieškinio 238 punkte apeliantė tvirtino, jog vien dėl ta aplinkybė, kad ji daugiau kaip 17 metų, t. y. nuo prieštaravimo pareiškimo gavimo 2002 m. kovo mėn., turėjo „kaltinamosios“ statusą, buvo ne tik pažeistas EŽTK 6 straipsnis, kuriame numatyta pareiga užtikrinti, kad kaltinamasis pernelyg ilgai nebūtų nežinioje dėl to, koks sprendimas bus priimtas dėl jam pareikšto baudžiamojo kaltinimo, jau savaime reiškė jai griežtą bausmę.

196 Tačiau tokiais argumentais, kaip matyti iš dalies, kurioje jie pateikti, pavadinimo, buvo siekiama ginčyti ginčijamo sprendimo motyvus, pagal kuriuos sankcijos skyrimas buvo būtinas siekiant išvengti aptariamų įmonių nebaudžiamumo. Šiomis aplinkybėmis, nesant jokių patikslinimų šiuo klausimu, Bendrasis Teismas turėjo teisę nuspręsti, kad nuoroda į EŽTK 6 straipsnį siekta tik sustiprinti apeliantės argumentus, skirtus įrodyti, kad prieš priimant ginčijamą sprendimą jai jau buvo paskirta sankcija, ir į kuriuos Bendrasis Teismas atsakė skundžiamo sprendimo 304 ir 305 punktuose.

197 Taigi Bendrajam Teismui šiuo klausimu negali būti priekaištaujama dėl to, kad jis nepriėmė sprendimo.

198 Darytina išvada, kad apeliacinio skundo trečiojo pagrindo trečia dalis turi būti atmesta kaip nepagrįsta.

Dėl ketvirtos dalies

– *Šalių argumentai*

199 Apeliacinio skundo trečiojo pagrindo ketvirtoje dalyje apeliantė teigia, kad skundžiamo sprendimo 310–315 punktuose remdamasis trečiųjų asmenų galimybe nacionaliniuose teismuose pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo Bendrasis Teismas pakeitė motyvus, neišnagrinėjo prie bylos medžiagos pridėtų dokumentų ir perkėlė įrodinėjimo pareigą.

200 Komisija mano, kad šie argumentai pateikti dėl skundžiamame sprendime papildomai išdėstytų motyvų, todėl juos reikia atmesti kaip nereikšmingus. Bet kuriuo atveju ketvirta dalis yra nepagrįsta.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

201 Skundžiamo sprendimo 301 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, kad, atsižvelgiant į Komisijos konstatuoto pažeidimo sunkumą ir trukmę, vien tikslo išvengti visiško atitinkamų įmonių nebaudžiamumo pakako, kad šiuo atveju būtų pateisintas sprendimo, kuriuo paskirta sankcija, priėmimas.

202 Apeliaciniame skunde apeliantė neginčijo šio Bendrojo Teismo vertinimo.

203 Darytina išvada, kad Bendrasis Teismas, nurodydamas kitus argumentus, galinčius pateisinti ginčijamo sprendimo priėmimą, pavyzdžiui, ketinimą apsaugoti trečiųjų asmenų teisę pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo nacionaliniuose teismuose, pateikė šiuos argumentus siekdamas išsamumo, kad išsamiai atsakytų į apeliantės argumentus.

204 Vadinasi, kadangi priekaištai, kuriuos apeliantė pateikė apeliacinio skundo trečiojo pagrindo ketvirtoje dalyje, pateikti dėl išsamumo sumetimais pateiktų skundžiamo sprendimo motyvų, jie negali lemti šio sprendimo panaikinimo.

205 Darytina išvada, kad apeliacinio skundo trečiojo pagrindo ketvirta dalis turi būti atmesta kaip nereikšminga.

Dėl penktos dalies

– *Šalių argumentai*

206 Apeliacinio skundo trečiojo pagrindo penktoje dalyje apeliantė teigia, kad skundžiamo sprendimo 317–323 punktuose atmesdamas jos priekaištą, susijusį su proporcingumo principo pažeidimu, Bendrasis Teismas rėmėsi nereikšmingais argumentais, kurių nepakanka šiam atmetimui pagrįsti.

207 Be to, išdėsčius šią penktą dalį, apeliaciniame skunde yra skyrius „Baigiamosios išvados“, kuriame apeliantė pakartoja savo ieškinio pirmojoje instancijoje 242–243 ir 252–254 punktuose išdėstytus argumentus.

208 Komisija mano, kad ši penkta dalis yra nepriimtina, nes ji neaiški ir bendro pobūdžio. Bet kuriuo atveju ji yra nepagrįsta.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

209 Reikia pažymėti, kad apeliantė tik ginčija aplinkybių, į kurias Bendrasis Teismas atsižvelgė skundžiamo sprendimo 317–323 punktuose, reikšmingumą, tiksliai nenurodydama teisinių argumentų, kuriais konkrečiai grindžiamas jos prašymas panaikinti skundžiamą sprendimą, priešingai, nei reikalaujama šio sprendimo 51 punkte.

210 Be to, šių reikalavimų neatitinka apeliacinis skundas, kuriame nepateikiami net argumentai, konkrečiai skirti ginčijamame sprendime padarytai teisės klaidai nustatyti, o tik pakartojami ar pažodžiui atpasakojami Bendrajame Teisme pateikti ieškinio pagrindai ir argumentai. Toks apeliacinis skundas yra prašymas tiesiog peržiūrėti Bendrajame Teisme pareikštą ieškinį, o tai nepriskiriama Teisingumo Teismo jurisdikcijai (2023 m. vasario 9 d. Sprendimo *Boshab / Taryba*, C-708/21 P, EU:C:2023:84, 60 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

211 Nagrinėjamu atveju šio sprendimo 207 punkte apibendrintais argumentais apeliantė tik pakartoja argumentus, kuriuos jau buvo pateikusi Bendrajame Teisme, išskyrus kelis nedidelius pakeitimus.

212 Darytina išvada, kad apeliacinio skundo trečiojo pagrindo penkta dalis turi būti atmesta kaip nepriimtina.

213 Taigi apeliacinio skundo trečiąjį pagrindą reikia atmesti kaip iš dalies nepriimtiną ir iš dalies nepagrįstą.

Dėl apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo

Šalių argumentai

214 Apeliacinio skundo ketvirtajame pagrinde apeliantė tvirtina, jog skundžiamo sprendimo 326–342 punktuose konstatavęs, kad *ne bis in idem* principas nėra kliūtis priimti ginčijamą sprendimą, Bendrasis Teismas klaidingai taikė šį principą.

215 Apeliantės teigimu, *ne bis in idem* principas išties nedraudžia priimti naujo sprendimo, jei ankstesnis sprendimas buvo panaikintas dėl formos trūkumų. Vis dėlto iš 2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija* (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582) matyti, jog ši galimybė siejama su sąlyga, kad nebuvo priimta sprendimo dėl inkriminuojamų faktinių aplinkybių esmės. Vis dėlto nagrinėjamu atveju ši sąlyga netenkinama, nes Bendrasis Teismas 2014 m. gruodžio 9 d. Sprendime *Ferriere Nord / Komisija* (T-90/10, EU:T:2014:1035) priėmė sprendimą dėl bylos esmės.

216 Apeliantė pabrėžia, kad Bendrasis Teismas nusprendė, jog *ne bis in idem* principas taikomas tik dvigubos sankcijos atveju, o tai neatitinka šios bylos aplinkybių, nes Teisingumo Teismas panaikino 2014 m. gruodžio 9 d. Sprendimą *Ferriere Nord / Komisija* (T-90/10, EU:T:2014:1035) ir 2009 m. sprendimą bei jame numatytą sankciją. Vis dėlto, pasak apeliantės, pagal šį principą taip pat draudžiama procedūrų kumuliacija, juolab kai dėl tokios kumuliacijos, kaip šiuo atveju, nuteisiama už tas pačias veikas.

217 Be to, Bendrasis Teismas klaidingai nusprendė, kad *ne bis in idem* principas taikomas tik dvigubos sankcijos atveju. Taigi iš Chartijos 50 straipsnio matyti, kad šis principas taikomas ir tuo atveju, kai asmuo nuteisiamas du kartus. Iš tiesų asmuo gali būti nuteistas už neteisėtą elgesį ir nepaskiriant sankcijos.

218 Pripažindama, kad Chartijos 50 straipsnyje nurodytas galutinis sprendimas, apeliantė pabrėžia, kad 2014 m. gruodžio 9 d. Sprendimas *Ferriere Nord / Komisija* (T-90/10, EU:T:2014:1035), nors Teisingumo Teismas jį panaikino, dėl bylos esmės turi būti laikomas galutiniu. Iš generalinio advokato N. Wahl išvados bylose *Feralpi ir kt. / Komisija* (C-85/15 P, C-86/16 P ir C-87/15 P, C-88/15 P ir C-89/15 P, EU:C:2016:940) matyti, kad apeliacinis skundas dėl to sprendimo turėjo būti pripažintas nepriimtinu.

219 Bet kuriuo atveju ne visi 2014 m. teismo sprendimai buvo apskųsti apeliacine tvarka. Todėl nagrinėjamą kartelį sudarančių faktinių aplinkybių, kurios buvo bendros visoms nagrinėjamoms įmonėms, vertinimas tapo galutinis. Bendrojo Teismo vertinimas, kad tie teismo sprendimai neturi poveikio įmonėms, kurios nebuvo tuose sprendimuose nagrinėtų ginčų šalys, yra pernelyg formalus ir juo neatsižvelgiama į tikrąją *ne bis in idem* principo esmę.

220 Be to, Chartijos 50 straipsnio formuluotė neturėtų būti aiškinama pernelyg pažodžiui. Šiuo klausimu apeliantė pažymi, jog iš 2016 m. birželio 29 d. Sprendimo *Kossowski* (C-486/14, EU:C:2016:483) matyti, kad jeigu bylą nutraukia prokuratūra, kuri vis dėlto išnagrinėjo faktines aplinkybes, *ne bis in idem* principas taikomas, nepaisant to, kad nėra išteisinamojo teismo sprendimo.

221 Komisija nesutinka su apeliantės argumentais.

Teisingumo Teismo vertinimas

222 Chartijos 50 straipsnyje numatyta, kad „[n]iekas negali būti antrą kartą teisiamas ar baudžiamas už nusikalstamą veiką, dėl kurios Sąjungoje jis jau buvo galutinai išteisintas ar pripažintas kaltu pagal įstatymą“. Taigi pagal *ne bis in idem* principą draudžiama konkurencijos srityje pakartotinai skirti sankciją įmonei ar ją persekioti dėl antikonkurencinių veiksmų, dėl kurių ankstesniu nebeskundžiamu sprendimu jai buvo paskirta sankcija arba dėl kurių ji buvo išteisinta (2023 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Volkswagen Group Italia ir Volkswagen Aktiengesellschaft*, C-27/22, EU:C:2023:663, 44 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

223 Be to, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad per procedūras, per kurias skiriamos baudos pagal konkurencijos teisę, turi būti laikomasi *ne bis in idem* principo. Pagal šį principą draudžiama konkurencijos srityje pakartotinai skirti sankciją įmonei ar ją persekioti dėl antikonkurencinių veiksmų, dėl kurių ankstesniu nebeskundžiamu sprendimu jai buvo paskirta sankcija arba dėl kurių ji buvo išteisinta (2022 m. kovo 22 d. Sprendimo *Nordzucker ir kt.*, C-151/20, EU:C:2022:203, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

224 Šiuo atveju reikia pažymėti, kad ginčijamo sprendimo priėmimo dieną nebuvo sprendimo dėl ginčijamame sprendime nurodyto kartelio, dėl kurio nebūtų buvę galima pareikšti ieškinio ir kuris dėl to būtų tapęs galutinis. Nors tiesa, kad 2014 m. gruodžio 9 d. Sprendime *Ferriere Nord / Komisija* (T-90/10, EU:T:2014:1035) Bendrasis Teismas, išnagrinėjęs bylą iš esmės, išreiškė poziciją, ar apeliantė gali būti laikoma atsakinga už šį kartelį, nurodytą 2009 m. sprendime, tas teismo sprendimas, dėl kurio pateiktas apeliacinis skundas Teisingumo Teisme, netapo galutinis ir vėliau Teisingumo Teismas jį visiškai panaikino, kaip ir 2009 m. sprendimą.

225 Priešingai, nei teigia apeliantė, procedūros atnaujinimas ir ginčijamo sprendimo priėmimas nėra nesuderinami su 2002 m. spalio 15 d. Sprendimu *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija* (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582).

226 Iš to teismo sprendimo matyti, kad, kaip skundžiamo sprendimo 331 punkte priminė Bendrasis Teismas, *ne bis in idem* principas draudžia vien iš naujo iš esmės vertinti pažeidimo padarymo faktą ir už tai skirti arba antrą sankciją, pridedamą prie pirmosios, tuo atveju, jei atsakomybė būtų vėl pripažįstama, arba pirmąją sankciją, jei atsakomybė, kuri buvo atmesta pirmajame sprendime, būtų pripažįstama antrajame sprendime (2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582, 61 punktas). Šioje byloje nesusiklostė nė viena iš šių situacijų.

227 Tiesa, to sprendimo 62 punkte Teisingumo Teismas pridūrė, kad *ne bis in idem* principas savaime nedraudžia atnaujinti bylų dėl tų pačių antikonkurencinių veiksmų, jei pirmasis sprendimas buvo panaikintas dėl procedūrinių priežasčių, nepriėmus sprendimo dėl faktinių aplinkybių, dėl kurių priekaištaujama, esmės.

228 Vis dėlto Teisingumo Teismas nenurodė, kad pagal *ne bis in idem* principą draudžiama priimti naują sprendimą po to, kai apeliacine tvarka buvo panaikintas Bendrojo Teismo sprendimas, kuriame Teisingumo Teismas priėmė sprendimą dėl pirmojo sprendimo esmės ir to pirmojo sprendimo panaikinimo. Kaip matyti iš minėto sprendimo to paties 62 punkto, *ne bis in idem* principas gali būti pažeistas tik tuo atveju, jei jau yra priimtas galutinis sprendimas dėl bylos esmės. Kaip pažymėta šio sprendimo 224 punkte, priimant ginčijamą sprendimą būtent tokio galutinio sprendimo nebuvo.

229 Be to, šio sprendimo 227 punkte nurodyta jurisprudencija patvirtina, kad Sąjungos konkurencijos taisyklių taikymo procedūros atnaujinimas panaikinus pirmąjį sprendimą, kuriuo užbaigiama ši procedūra, nereiškia procedūrų kumuliacijos.

230 Tai reiškia, kad Bendrasis Teismas teisingai nusprendė, jog ginčijamo sprendimo priėmimu nebuvo pažeistas *ne bis in idem* principas.

231 Žinoma, kai kurie 2014 m. teismo sprendimai, susiję su kitomis įmonėmis, tapo galutiniai, nes dėl jų nebuvo pateikta apeliacinio skundo. Vis dėlto tie teismo sprendimai, nors ir susiję su tuo pačiu karteliu, dėl kurio buvo persekiojama apeliantė, jos atžvilgiu nėra galutiniai.

232 Be to, priešingai, nei teigia apeliantė, galimybė, kad prokuratūros priimtas sprendimas gali turėti reikšmės *ne bis in idem* principo taikymui, negali paneigti šio vertinimo, nes Teisingumo Teismas patikslino, kad taikant šį principą toks sprendimas turi būti galutinis (2016 m. birželio 29 d. Sprendimo *Kossowski*, C-486/14, EU:C:2016:483, 52–54 punktai).

233 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, apeliacinio skundo ketvirtąjį pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

Dėl apeliacinio skundo šeštojo pagrindo

Šalių argumentai

234 Apeliacinio skundo šeštajame pagrinde apeliantė iš esmės teigia, kad Bendrasis Teismas, nekonstatavęs, jog teisės į gynybą pažeidimas padarytas dėl to, kad Komisija prieštaravimo pareiškime, papildomo prieštaravimo pareiškime ar kitame 2017 m. atnaujintos procedūros dokumente aiškiai nenurodė savo ketinimo apeliantei taikyti sunkinančią aplinkybę dėl recidyvo, taip atimdama iš jos galimybę pateikti pastabas šiuo klausimu per administracinę procedūrą, skundžiamo sprendimo 535–551 punktuose padarė teisės klaidą.

235 Pirma, Bendrasis Teismas neatsižvelgė į Teisingumo Teismo jurisprudenciją, visų pirma 2015 m. kovo 5 d. Sprendimą *Komisija ir kt. / Versalis ir kt.* (C-93/13 P ir C-123/13 P, EU:C:2015:150) ir į Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudenciją, susijusią su EŽTK 6 straipsniu. Antra, jis pažeidė reikšmingas švelniosios teisės aktų nuostatas, kurias sau nusistatė Komisija, t. y. 2011 m. pranešimo 84, 86 ir 109 punktų nuostatas. Trečia, Bendrasis Teismas neatsižvelgė į teismo posėdžio byloje, kurioje buvo priimtas 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendimas *Ferriere Nord / Komisija* (C-88/15 P, EU:C:2017:716), įrašo tam tikrų ištraukų transkripciją arba ją iškraipė. Ketvirta, skundžiamo sprendimo 547 ir 548 punktuose nurodytos faktinės aplinkybės, kaip ir to sprendimo 543–546 punktuose nurodytos faktinės aplinkybės, yra nereikšmingos, nes prieštaravimo pareiškime ir 2002 m. bei 2009 m. sprendimuose nebuvo motyvų, susijusių su recidyvu. Bet kuriuo atveju šios faktinės aplinkybės turėjo būti atnaujintos dėl išskirtinai ilgos procedūros trukmės. Skundžiamo sprendimo 549 punkte nurodyta aplinkybė neturi reikšmės, nes 2017 m. gruodžio 15 d. rašto turinys akivaizdžiai neatitiko jurisprudencijoje nustatytų kriterijų.

236 Komisija mano, kad šis pagrindas yra nepriimtinas ir bet kuriuo atveju nepagrįstas.

Teisingumo Teismo vertinimas

237 Skundžiamo sprendimo 538–542 punktuose Bendrasis Teismas nurodė kriterijus, leidžiančius patikrinti, ar galimai buvo pažeista apeliantės teisė į gynybą, kiek tai susiję su atsižvelgimu į recidyvą jos atveju.

238 Skundžiamo sprendimo 538 punkte Bendrasis Teismas, nurodydamas 2015 m. kovo 5 d. Sprendimą *Komisija ir kt. / Versalis ir kt.* (C-93/13 P ir C-123/13 P, EU:C:2015:150) konstatavo, kad kai Komisija ketina inkriminuoti juridiniam asmeniui konkurencijos teisės pažeidimą ir pripažinti jo atžvilgiu recidyvą sunkinančia aplinkybe, prieštaravimo pareiškime, kurį ji pateikia šiam asmeniui, turi būti nurodytos visos aplinkybės, galinčios patvirtinti, kad toje byloje yra tenkinamos recidyvo sąlygos. Minėto sprendimo 539 punkte jis priminė, kad būtent taip Komisija savo 2011 m. pranešimo 84 punkte įsipareigojo prieštaravimo pareiškime „gana tiksliai“ nurodyti aplinkybes, kurios gali būti pripažintos sunkinančiomis, o to sprendimo 540 punkte pridūrė, kad pagal suformuotą jurisprudenciją recidyvas turi būti laikomas aplinkybe, galinčia rodyti šį sunkinantį pobūdį.

239 Skundžiamo sprendimo 541 punkte Bendrasis Teismas patikslino, kad to sprendimo 538–540 punktuose aprašyta pareiga kyla iš pareigos paisyti teisės į gynybą, kuri atspindi bendrąjį principą, pagal kurį per bet kurią procedūrą, galinčią pasibaigti sankcijų, pavyzdžiui, vienkartinių

ar periodinių baudų, skyrimu, atitinkamoms įmonėms ir įmonių asociacijoms turi būti suteikta galimybė jau per administracinę procedūrą veiksmingai pareikšti savo nuomonę dėl joms inkriminuojamų faktų, priekaištų ir aplinkybių tikrumo ir reikšmingumo.

240 Galiausiai skundžiamo sprendimo 542 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, kad siekdamas patikrinti, ar buvo laikomasi teisės į gynybą principo, Sąjungos teismas turi atsižvelgti į visas bylos aplinkybes, kad atitinkamai įmonei būtų galima pakankamai numatyti Komisijos ketinimą atsižvelgti į pažeidimą ar konkrečią aplinkybę, kad būtų galima manyti, jog įmonei buvo suteikta galimybė pateikti savo pastabas nagrinėjamu klausimu.

241 Apeliantė neginčija šių Bendrojo Teismo paaiškinimų.

242 Vis dėlto apeliantė iš esmės teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, jog šioje byloje buvo galima pakankamai numatyti, kad Komisija ketino apeliantės atžvilgiu atsižvelgti į recidyvą kaip į sunkinančią aplinkybę.

243 Atmesdamas šį teiginį Bendrasis Teismas rėmėsi, pirma, skundžiamo sprendimo 543–546 punktuose nurodytu prieštaravimo pareiškimo turiniu ir, antra, 2017 m. gruodžio 15 d. Komisijos raštu, kuriame pranešama apie administracinės procedūros atnaujinimą, nurodytą skundžiamo sprendimo 547–549 punktuose.

244 Nors apeliantė tvirtina neprašanti Teisingumo Teismo iš naujo įvertinti faktinių aplinkybių, jos argumentai beveik išimtinai susiję su prieštaravimo pareiškimo turiniu.

245 Iš skundžiamo sprendimo 547 ir 548 punktų matyti, kad 2017 m. gruodžio 15 d. rašte, kuriame buvo pranešta apie administracinės procedūros atnaujinimą, Komisija informavo apeliantę, kad sprendime, kurį ji priims pasibaigus procedūrai, ji remsis priekaištais, išdėstytais prieštaravimo pareiškime, dėl kurio buvo priimti 2002 m. ir 2009 m. sprendimai, ir kad tuose sprendimuose apskaičiuojant apeliantei skirtos baudos dydį kaip į sunkinančią aplinkybę buvo atsižvelgta į recidyvą.

246 Šiomis aplinkybėmis, nors prieštaravimo pareiškimas nebuvo pakankamai aiškus, Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 550 punkte galėjo nuspręsti, kad Komisijos ketinimą ginčijamame sprendime pripažinti recidyvą sunkinančia aplinkybe apeliantės atžvilgiu buvo galima pakankamai numatyti.

247 Be to, Komisija konstatavo apeliantės recidyvą remdamasi ankstesniu sprendimu, kuriuo konstatuotas jos padarytas pažeidimas ir į kurį tuo pačiu tikslu buvo atsižvelgta 2002 m. ir 2009 m. sprendimuose. Tokiomis aplinkybėmis, priešingai, nei teigia apeliantė, Bendrasis Teismas neprivalėjo nuspręsti, kad Komisija turėjo atnaujinti duomenis, į kuriuos atsižvelgdama atsižvelgė į recidyvą.

248 Apeliantė taip pat teigia, kad ištraukos iš teismo posėdžio byloje, kurioje priimtas 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendimas *Ferriere Nord / Komisija* (C-88/15 P, EU:C:2017:716), įrašo patvirtina priežasčių, dėl kurių ji nepateikė pastabų dėl recidyvo atnaujinus administracinę procedūrą, įtikinamumą. Vis dėlto apeliantė nenurodo teisinių priežasčių, dėl kurių šios ištraukos įrodo, kad ji turėjo teisę nuspręsti, jog atnaujinus procedūrą Komisija negalėjo taikyti sunkinančios recidyvo aplinkybės, prieš tai aiškiai nepranešusi apie tai.

249 Taigi priekaištas, susijęs su sprendimo nepriėmimu arba minėtų ištraukų iškraipymu, turi būti atmestas kaip nepriimtinas, atsižvelgiant į šio sprendimo 51 punkte primintus reikalavimus.

250 Taigi apeliacinio skundo šeštąjį pagrindą reikia atmesti kaip iš dalies nepriimtiną ir iš dalies nepagrįstą.

Dėl apeliacinio skundo septintojo pagrindo

Dėl pirmos dalies

– *Šalių argumentai*

251 Apeliacinio skundo septintojo pagrindo pirmoje dalyje apeliantė teigia, kad skundžiamo sprendimo 565–579 punktuose atmetęs jos priekaištą, jog atsižvelgimas į recidyvą kaip į sunkinančią aplinkybę prieštarauja proporcingumo principui dėl pernelyg ilgos procedūros trukmės, Bendrasis Teismas padarė teisės klaidų.

252 Pirma, skundžiamo sprendimo 575 punktas nepakankamai motyvuotas. Nors apeliantė nurodė neįprastą nagrinėjamos procedūros trukmę, tame 575 punkte Bendrasis Teismas nurodė trumpą laikotarpį, praėjusį nuo ankstesnio pažeidimo iki pažeidimo, už kurį nubausta ginčijamu sprendimu.

253 Antra, Bendrasis Teismas nusprendė, kad Komisija galėjo atsižvelgti į recidyvą dėl pažeidimo, konstatuoto daugiau nei prieš 30 metų iki ginčijamo sprendimo priėmimo. Taip Bendrasis Teismas esą rėmėsi akivaizdžiai neproporcingu recidyvo sąvokos aiškinimu. Šio aiškinimo negalima pateisinti tikslu užtikrinti ginčijamo sprendimo atgrasomąjį poveikį, nes nuo 2000 m. apeliantė nebebuvo kalta dėl antikonkurencinių veiksmų. Bendrasis Teismas neatsižvelgė į teisminių ir administracinių procedūrų, kuriose dalyvavo apeliantė, atgrasomąjį pobūdį.

254 Bendrasis Teismas taip pat neatsižvelgė į tai, kad į tikslą užtikrinti atgrasomąjį poveikį buvo atsižvelgta tiek skiriant sankcijas už nagrinėjamą kartelį, tiek padidinant baudą dėl recidyvo, o tai lėmė proporcingumo principui prieštaraujantį dvigubą baudimą.

255 Be to, Bendrojo Teismo vertinimas sunkiai suderinamas su principu, nustatytu 2010 m. birželio 17 d. Sprendime *Lafarge / Komisija* (C-413/08 P, EU:C:2010:346, 70 ir 73 punktai), pagal kurį Sąjungos konkurencijos teisė neleidžia Komisijai atsižvelgti į recidyvą neribotą laiką. Taigi atsižvelgimas dėl recidyvo į faktines aplinkybes, susiklosčiusias daugiau nei prieš 30 metų iki ginčijamo sprendimo priėmimo, yra akivaizdžiai neproporcingas ir praktiškai reikštų Teisingumo Teismo nustatyto principo paneigimą.

256 Komisija teigia, kad šie argumentai nepriimtini ir bet kuriuo atveju akivaizdžiai nepagrįsti.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

257 Šioje dalyje apeliantė priekaištauja Bendrajam Teismui dėl motyvavimo stokos ir teisės klaidos aiškinant proporcingumo principą. Taigi, priešingai, nei teigia Komisija, ši dalis turi būti laikoma priimtina.

258 Vis dėlto apeliantės argumentai nepagrįsti.

259 Pirma, dėl skundžiamo sprendimo 575 punkto motyvavimo pažymėtina, jog iš šio punkto matyti, kad siekdamas išnagrinėti, ar Komisija turėjo teisę nustatyti apeliantės recidyvą, Bendrasis Teismas nusprendė, kad laikotarpis, praėjęs nuo šios įmonės anksčiau padaryto pažeidimo iki pažeidimo, už kurį ginčijamu sprendimu skirta sankcija, buvo trumpas. Priešingai, nei teigia apeliantė, Bendrasis Teismas atsižvelgė į tai, kad jame pateiktas priekaištas susijęs ne su šiuo laikotarpiu, o su laikotarpiu, praėjusiu nuo ankstesnio pažeidimo iki ginčijamo sprendimo priėmimo dienos. Iš tiesų Bendrasis Teismas ne tik apibendrino šį priekaištą skundžiamo sprendimo 566 punkte, bet ir jo 575 punkte konstatavo, kad Komisija turėjo teisę apeliantės atžvilgiu pripažinti recidyvą kaip sunkinančią aplinkybę, „nepaisant to, kad tyrimas truko tam tikrą laiką dėl nenumatytų teisminių problemų, su kuriomis ji susidūrė“. Iš šių aplinkybių matyti, kad apeliantės teiginiai dėl motyvavimo stokos ir sprendimo nepriėmimo grindžiami klaidingu skundžiamo sprendimo supratimu.

260 Antra, dėl priekaišto, susijusio su proporcingumo principo pažeidimu, reikia priminti, kad, remiantis suformuota jurisprudencija, pagal šį principą reikalaujama, kad Sąjungos institucijų aktai būtų tinkami atitinkamais teisės aktais užsibrėžtiems teisėtiems tikslams pasiekti ir neviršytų to, kas būtina jiems pasiekti (2020 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Groupe Canal+ / Komisija*, C-132/19 P, EU:C:2020:1007, 104 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

261 Dėl baudos padidinimo dėl recidyvo reikia priminti, kad toks padidinimas atitinka reikalavimą bausti už pakartotinius tos pačios įmonės padarytus konkurencijos taisyklių pažeidimus (2010 m. birželio 17 d. Sprendimo *Lafarge / Komisija*, C-413/08 P, EU:C:2010:346, 61 punktas).

262 Šiuo klausimu reikia pažymėti, jog apeliantė neginčija skundžiamo sprendimo 553 punkte pateikto Bendrojo Teismo vertinimo, kad atgrasymo tikslais recidyvas yra aplinkybė, kuri, remiantis jurisprudencija, pateisina reikšmingą bazinės baudos padidinimą, nes tai yra įrodymas, kad anksčiau paskirta sankcija nebuvo pakankamai atgrasanti.

263 Apeliantė taip pat neginčija to, kad skundžiamo sprendimo 557 ir 564 punktuose buvo atmestas jos priekaištas, jog nuo anksčiau padaryto pažeidimo iki ginčijamame sprendime nurodyto pažeidimo praėjo per ilgas terminas, kad jai būtų galima pripažinti recidyvą.

264 Apeliantė tik nurodo, kad, turint omenyje tai, jog atsižvelgimo į recidyvą tikslas yra atgrasyti įmonę nuo naujų konkurencijos teisės pažeidimų darymo, šioje byloje buvo pažeistas proporcingumo principas, nes, pirma, nuo 2000 m. ji nebebuvo pripažinta kalta dėl tokio elgesio ir, antra, jau įvykusios administracinės ir teisminės procedūros dėl kartelio, su kuriuo susijęs ginčijamas sprendimas, neišvengiamai turėjo atgrasomąjį poveikį.

265 Reikia priminti, kad skundžiamo sprendimo 577 punkte Bendrasis Teismas nusprendė, jog negalima atmesti galimybės, kad sankcijos grėsmė apeliantei per visą tyrimą ir sankcijos paskyrimas du kartus galėjo turėti tam tikrą atgrasomąjį poveikį. Vis dėlto Bendrasis Teismas, nepadarydamas teisės klaidos, nusprendė, kad „būtent sankcija, t. y. Komisijos skirtos baudos sumokėjimas, padidinus ją už recidyvą, faktiškai atgraso įmonę nuo pakartotinio tapimo kalta dėl konkurencijos taisyklių pažeidimo“.

266 Bet kuriuo atveju apeliantė neįrodė, kad vien dėl to, jog nuo pažeidimų, į kuriuos atsižvelgta pripažįstant recidyvą, iki Komisijos ginčijamo sprendimo priėmimo praėjo ilgas laikotarpis, šis atsižvelgimas būtų neproporcingas.

267 Šios išvados nepaneigia kiti apeliantės argumentai.

268 Pirma, Bendrasis Teismas nepadarė jokios teisės klaidos, kai nusprendė, kad Komisija turėjo teisę manyti, pirma, kad naujo sprendimo, kuriuo konstatuotas apeliantės dalyvavimas kartelyje, priėmimas yra pateisinamas, be kita ko, tikslu atgrasyti ją nuo tokių pažeidimų darymo ateityje, ir, antra, kad reikėjo sustiprinti šį atgrasomąjį poveikį pripažįstant apeliantės recidyvą. Priešingai, nei teigia apeliantė, tai, kad į recidyvą buvo atsižvelgta tiek sprendžiant, ar reikia priimti naują sprendimą, kuriuo konstatuojamas jos dalyvavimas darant pažeidimą, tiek apskaičiuojant jai skirtos baudos dydį, nėra proporcingumo principui prieštaraujantis „padvigubinimas“.

269 Antra, pagal proporcingumo principą reikalaujama, kad vertinant įmonės polinkį nesilaikyti konkurencijos taisyklių būtų atsižvelgta į laikotarpį tarp nagrinėjamo pažeidimo ir ankstesnio šių taisyklių nesilaikymo (2010 m. birželio 17 d. Sprendimo *Lafarge / Komisija*, C-413/08 P, EU:C:2010:346, 70 ir 73 punktai). Tačiau šis laikotarpis nėra tas, kuriuo apeliantė remiasi grįsdama priekaištą, susijusį su proporcingumo principo pažeidimu.

270 Darytina išvada, kad apeliacinio skundo septintojo pagrindo pirma dalis turi būti atmesta kaip nepagrįsta.

Dėl antros dalies

– *Šalių argumentai*

271 Apeliacinio skundo septintojo pagrindo antroje dalyje apeliantė teigia, pirma, kad skundžiamo sprendimo 580–595 punktai yra nemotyvuoti. Ji teigia pirmojoje instancijoje nurodžiusi, kad baudos padidinimas dėl recidyvo yra neproporcingas, atsižvelgiant, pirma, į tai, kad praėjo labai daug laiko ir, antra, į tai, kad recidyvas yra „mažareikšmis“. Bendrasis Teismas išnagrinėjo tik antrąjį iš šių argumentų.

272 Antra, baudos padidinimas 50 % dėl recidyvo yra akivaizdžiai neproporcingas, nes ginčijamas sprendimas buvo priimtas praėjus daugiau nei 30 metų po to, kai buvo priimtas sprendimas, kuriuo konstatuotas ankstesnis pažeidimas. Šiuo klausimu Bendrasis Teismas turėjo pastebėti, kad ginčijamas sprendimas yra prieštaringas. Komisija, atsižvelgusi į procedūros trukmę, sumažino pagrindinę baudą 50 %, tačiau neatsižvelgė į šią procedūros trukmę, kai bauda buvo didinama už recidyvą. Nuoseklumo sumetimais Komisija dėl laiko veiksnio turėjo bent per pusę sumažinti ir 50 % padidinimą dėl recidyvo. Be to, šis padidinimas dėl savo pobūdžio negali viršyti baudos dydžio. Šioje byloje šis padidinimas maždaug lygus dvigubam baudos, kuri būtų buvusi skirta apeliantei, jei į šią sunkinančią aplinkybę nebūtų buvę atsižvelgta, dydžiui.

273 Komisija teigia, kad apeliantė tik pakartoja argumentus, kuriuos ji pateikė Bendrajame Teisme, ir taip siekia, kad Teisingumo Teismas iš naujo išnagrinėtų jos ieškinį pirmojoje instancijoje. Taigi apeliantės argumentai yra nepriimtini ir bet kuriuo atveju nepagrįsti.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

274 Apeliacinio skundo septintojo pagrindo antroje dalyje apeliantė teigia, kad Bendrasis Teismas pažeidė pareigą motyvuoti savo sprendimus ir padarė proporcingumo principo aiškinimo klaidą. Taigi, priešingai, nei teigia Komisija, ši dalis turi būti laikoma priimtina.

275 Vis dėlto apeliantės argumentai nepagrįsti.

276 Pirma, apeliantė priekaištauja Bendrajam Teismui neatsakius į jos argumentą, kad Komisijos jai pritaikytas baudos padidinimas dėl recidyvo buvo neproporcingas, atsižvelgiant į procedūros trukmę. Šiuo klausimu reikia pažymėti, jog skundžiamo sprendimo 565–579 punktuose Bendrasis Teismas atmetė apeliantės argumentą, kad recidyvo konstatavimas jos atžvilgiu neatitinka proporcingumo principo. Taigi Bendrasis Teismas nebeprivalėjo atsakyti į apeliantės argumentą, kad pagal šį principą taip pat draudžiama padidinti baudą dėl recidyvo.

277 Antra, apeliantė neįrodė, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, kad Komisija, nustačiusi pagrindinės baudos padidinimo už recidyvą 50 % koeficientą, nepažeidė proporcingumo principo.

278 Reikia pridurti, jog tai, kad ginčijamame sprendime Komisija, atsižvelgusi į procedūros trukmę, sumažino pagrindinę baudą 50 % ir kartu pritaikė padidinimo koeficientą dėl recidyvo, nerodo jokio prieštaravimo, nes šie du veiksniai nepriklauso vienas nuo kito.

279 Galiausiai ieškovė, tvirtindama, kad baudos padidinimas dėl recidyvo negali viršyti baudos dydžio, nenurodo jokios teisės normos šiam teiginiui pagrįsti ir atlieka apskaičiavimą, kuris yra ne tik neteisingas, bet ir grindžiamas hipotetine situacija.

280 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, apeliacinio skundo septintojo pagrindo antrą dalį, taigi ir visą šį pagrindą, reikia atmesti kaip nepagrįstus.

Dėl apeliacinio skundo aštuntojo pagrindo

Šalių argumentai

281 Apeliacinio skundo aštuntąjį pagrindą sudaro dvi dalys.

282 Šio pagrindo pirmoje dalyje apeliantė teigia, jog Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai skundžiamo sprendimo 611–628 punktuose konstatavo, kad Komisija nepažeidė vienodo požiūrio principo, kai sumažino jai baudą proporcingai mažiau nei *Riva*.

283 Apeliantės teigimu, iš ginčijamo sprendimo matyti, kad *Riva*, kuri dalyvavo tame sprendime nurodytame kartelyje iš viso dešimt metų ir šešis mėnesius, bauda buvo sumažinta 3 % dėl to, kad *Riva* vienus metus nutraukė dalyvavimą šio kartelio dalyje, susijusioje su gamybos ar pardavimų ribojimu ir kontrole. Vis dėlto apeliantei, kuri dalyvavo kartelyje septynerius metus, bauda buvo sumažinta 6 % už trejus metus, kai ji nedalyvavo šioje kartelio dalyje, t. y. bauda buvo sumažinta tik 2 % už kiekvienus iš šių metų.

284 Apeliacinio skundo aštuntojo pagrindo antroje dalyje apeliantė tvirtina, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, nes nekonstatavo, jog priežastys, kurias Komisija nurodė siekdama pateisinti savo sprendimą taikyti skirtingą baudos sumažinimą už tą patį elgesį, buvo pateiktos pavėluotai.

285 Komisija mano, kad šie argumentai nepriimtini. Apeliantė iš esmės tik pakartoja pirmojoje instancijoje pateiktus argumentus. Taigi ji siekia, kad Teisingumo Teismas iš naujo išnagrinėtų pirmojoje instancijoje pareikštą ieškinį. Bet kuriuo atveju apeliantės argumentai yra akivaizdžiai nepagrįsti.

Teisingumo Teismo vertinimas

286 Priešingai, nei teigia Komisija, abi apeliacinio skundo aštuntojo pagrindo dalys tiek, kiek jos susijusios su Bendrojo Teismo galimai padarytomis teisės klaidomis, yra priimtinos.

287 Dėl pirmos dalies reikia priminti, jog pagal Chartijos 20 straipsnyje įtvirtintą vienodo požiūrio principą reikalaujama, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos – vienodai, nebent toks vertinimas būtų objektyviai pagrįstas (2024 m. balandžio 18 d. Sprendimo *Dumitrescu ir kt. / Komisija ir Teisingumo Teismas*, C-567/22 P–C-570/22 P, EU:C:2024:336, 65 ir 67 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

288 Nagrinėjamu atveju iš skundžiamo sprendimo matyti, jog ginčijamame sprendime Komisija konstatavo, pirma, kad tiek apeliantė, tiek *Riva* dalyvavo tame sprendime nurodytame kartelyje, ir, antra, kad šios dvi įmonės nedalyvavo tam tikroje šio kartelio dalyje, t. y. apeliantė – trejus metus, o *Riva* – vienus metus.

289 Kaip skundžiamo sprendimo 613 punkte priminė Bendrasis Teismas, apskaičiuojant kartelyje dalyvavusioms įmonėms skirtinas baudas, skirtingas atitinkamų įmonių vertinimas yra neatsiejamas nuo Komisijos šioje srityje turimų įgaliojimų įgyvendinimo. Naudodamasi savo diskrecija Komisija turi individualizuoti sankciją, atsižvelgdama į šių įmonių elgesį ir joms būdingas savybes, kad kiekvienu konkrečiu atveju būtų užtikrintas visiškas Sąjungos konkurencijos taisyklių veiksmingumas (2013 m. birželio 13 d. Sprendimo *Versalis / Komisija*, C-511/11 P, EU:C:2013:386, 104 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

290 Iš skundžiamo sprendimo 615–617 punktų matyti, kad skirtumą tarp atitinkamų sumažinimo dydžių Komisija pateisino būtinybe koreguoti baudos sumažinimą, pritaikytą dėl nedalyvavimo kartelio dalyje, atsižvelgiant į bendrą kiekvienos įmonės dalyvavimo visame kartelyje trukmę. Apeliantės ir *Riva* dalyvavimas visame kartelyje buvo svarbus veiksnys, į kurį reikėjo atsižvelgti vertinant aptariamą lengvinančią aplinkybę. Kadangi bendras *Riva* dalyvavimas kartelyje buvo ilgesnis, jos nedalyvavimo toje kartelio dalyje poveikis buvo didesnis.

291 Konkrečiau kalbant, skundžiamo sprendimo 622 punkte Bendrasis Teismas pažymėjo, kad nustatydama *Riva* pritaikytiną sumažinimą Komisija atsižvelgė į santykinį šių dviejų įmonių dalyvavimo darant pažeidimą sunkumą, kaip to reikalaujama pagal baudų individualizavimo reikalavimą, primintą šio sprendimo 289 punkte. Taigi jis nusprendė: kadangi bendras *Riva* dalyvavimas kartelyje truko ilgiau nei ieškovės bendras dalyvavimas kartelyje, tai neabejotinai buvo sunkesnis pažeidimas ir kad jos nedalyvavimo tam tikroje kartelio dalyje poveikis buvo dar svarbesnis.

292 Skundžiamo sprendimo 323 punkte konstatavęs, kad toks požiūris atitinka vienodo požiūrio principą, Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą.

293 Neginčijama, kad Komisija apeliantei pritaikė 2 % sumažinimą už laikotarpį, per kurį ji nedalyvavo nagrinėjamo kartelio dalyje, o *Riva* pritaikė 3 % sumažinimą.

294 Tiesa, kad, nesant kitų įrodymų, leidžiančių atskirti šių dviejų įmonių dalyvavimą šiame kartelyje, tai, kad *Riva* dalyvavo kartelyje dešimt metų ir šešis mėnesius, reiškė, kad šis dalyvavimas turėjo didesnį poveikį konkurencijai nei apeliantės dalyvavimas (ji šiame kartelyje dalyvavo tik

septynerius metus). Vis dėlto ši išvada negali būti taikoma laikotarpiams, kai įmonės nedalyvavo tam tikroje šio kartelio dalyje, nes jų nedalyvavimas šioje dalyje iš esmės turėjo tokį patį poveikį konkurencijai.

295 Žinoma, baudos sumažinimą už nedalyvavimą tam tikroje kartelio dalyje galima koreguoti atsižvelgiant į bendrą kiekvienos įmonės dalyvavimo šiame kartelyje trukmę. Vis dėlto nagrinėjamu atveju apeliantė trejus metus, t. y. beveik pusę savo dalyvavimo kartelyje laiko, nedalyvavo toje dalyje, o *Riva* per dešimt metų ir šešis mėnesius dalyvavimo tame kartelyje toje dalyje nedalyvavo tik vienus metus.

296 Taigi šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad Komisija panašias situacijas vertino skirtingai ir nepateikė tinkamo tokio skirtingo požiūrio pateisinimo.

297 Darytina išvada, kad apeliacinio skundo aštuntojo pagrindo pirma dalis turi būti pripažinta pagrįsta. Todėl reikia panaikinti skundžiamą sprendimą, nesant reikalo priimti sprendimo dėl šio pagrindo antros dalies.

Dėl ieškinio Bendrajame Teisme

298 Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmą pastraipą, jei apeliacinis skundas yra pagrįstas, Teisingumo Teismas panaikina Bendrojo Teismo sprendimą. Jis gali pats paskelbti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti.

299 Šiuo atveju Teisingumo Teismas turi paskelbti galutinį sprendimą, nes šioje bylos stadijoje tai galima daryti.

300 Iš šio sprendimo 286–297 punktų matyti, kad ginčijamas sprendimas nesuderinamas su vienodo požiūrio principu, nes juo apeliantei bauda buvo sumažinta 2 % už vienus metus už laikotarpį, kai ji nedalyvavo tam tikroje nagrinėjamo kartelio dalyje, nors dėl tų pačių priežasčių bauda *Riva* buvo sumažinta 3 %. Konstatavęs, kad ginčijamas sprendimas yra neteisėtas, Teisingumo Teismas, naudodamasis savo neribota jurisdikcija, gali pakeisti Komisijos vertinimą savuoju, todėl ir panaikinti, sumažinti ar padidinti baudą. Šia jurisdikcija naudojamasi atsižvelgiant į visas faktines aplinkybes (2014 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Guardian Industries ir Guardian Europe / Komisija*, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 78 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Šioje byloje Teisingumo Teismas, naudodamasis savo neribota jurisdikcija, mano, kad baudos dydžio sumažinimas 3 % per metus taip pat turėtų būti taikomas apeliantei.

301 Tai reiškia, kad ginčijamu sprendimu apeliantei skirta bauda turi būti 2 165 000 eurų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

302 Pagal Procedūros reglamento 184 straipsnio 2 dalį, jeigu apeliacinis skundas yra pagrįstas ir pats Teisingumo Teismas priima galutinį sprendimą byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą sprendžia Teisingumo Teismas.

303 Pagal šio Procedūros reglamento 138 straipsnio 3 dalį, taikytiną apeliaciniame procese pagal šio reglamento 184 straipsnio 1 dalį, jeigu kiekvienos šalies dalis reikalavimų patenkinama, o dalis atmetama, kiekviena šalis padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

304 Kadangi dalis apeliantės ir Komisijos reikalavimų buvo patenkinta, o dalis atmesta, jos padengia savo bylinėjimosi pirmojoje ir apeliacinėje instancijose išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

1. **Panaikinti 2022 m. lapkričio 9 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimo *Ferriere Nord / Komisija* (T-667/19, EU:T:2022:692) rezoliucinės dalies 1 punktą, kiek jame atmesti *Ferriere Nord SpA* pirmojoje instancijoje pateikto devintojo pagrindo priekaištai, grindžiami vienodo požiūrio principo pažeidimu**.

2. **Atmesti likusią apeliacinio skundo dalį.**

3. **Panaikinti 2019 m. liepos 4 d. Komisijos sprendimo C(2019)4969 *final* dėl EAPB sutarties 65 straipsnio pažeidimo (byla AT.37956 – Gelžbetonio armatūra) 2 straipsnio 3 dalį.**

4. **Nustatyti, kad baudos, kuri buvo skirta *Ferriere Nord SpA* Sprendimo C(2019)4969 *final* 2 straipsnio 3 dalyje, dydis yra 2 165 000 eurų**.

5. ***Ferriere Nord SpA* ir Europos Komisija padengia savo bylinėjimosi išlaidas, patirtas pirmojoje instancijoje ir apeliaciniame procese.**

Parašai